24-мĕш çул тухать. Хакĕ 15 пус.

1941
МАЙ
21
ЮНКУН
117 (5832) №

Пĕтĕм тĕнчери пролетарисем, пĕрлешĕр!

Чăваш Коммуни

ВКП(б) ОБКОМĔПЕ
ШУПАШКАР ХУЛА КОМИТЕЧĔН,
ЧАССР ВЕРХОВНЫЙ СОВЕЧĔН
ТАТА ШУПАШКАР ХУЛА СОВЕЧĔН
ХАÇАЧĔ.

Юлса пыракан пĕр предприяти те ан пултăр

Социализмлă тăван çĕршыв промышленноçпа транспорта кучухнехи çĕнĕ тата малта пыракан техникăпа хĕçпăшаллантарчĕ, хĕçпăшаллантарать те. Çав техникăна алла çавăрса илнĕ кадрсен йышĕ те нумайланчĕ. Кашни предприятирех стахановецсем, производствăн новаторĕсем темиçе вуншарăн, çĕршерĕн, пиншерĕн шутланаççĕ. Производствăллă программăна кашни кун, кашни цехпа бригадăра, кашни станок çинче, кашни предприяти тăрăх тултарса пыма мĕн кирлĕ, çавсем пурте çителĕклĕ. Çине тăрса ĕçлени, программăна тултарассишĕн пĕтĕм хастарлăхпа кĕрешни кăна кирлĕ.

Совет халăхĕ умĕнче кăçалхи çул пысăк задачăсем тăраççĕ. Промышленноçăн пĕтĕм продукцине туса кăларассине, 1940 çулти шайпа танлаштарсан, 17—18 процент ÿстермелле, промышленноçпа строительствăра ĕç тухăçлăхне 12 процент хăпартмалла, продукцин хăйне ларакан хакне 3,7 процент чакармалла. Пирĕн промышленноçра тата транспортра юлса пыракан пĕр предприяти те пулмалла мар. Мĕнпур заводсем, фабрикăсем, шахтăсем, чугунçулсем плана тултарса пыма тивĕçлĕ.

Пирĕн çĕршыв капитализмлă йĕритавралăхра пурăннине пĕр самантлăха та манма юрамасть. Империализмлă иккĕмĕш вăрçă саралнăçемĕн саралса пырать. Çакă вăл пире сыхăлăхлă пулма тата мобилизациллĕ хатĕр тăма хушать. Хальхи вăхăтра государствăллă тата партиллĕ дисциплинăна нихăçанхинчен те ытларах çирĕплетмелле, çине тăрса, пĕтĕм вăйхалпа ĕçлемелле, пур çĕрте те организацилĕх çулĕ вырăнта пулмалла.

Партин Пĕтĕм Союзри XVIII конференцийĕ 1941 çулта халăх хуçалăхне аталантармалли плана çирĕплетрĕ. Çак план вăл — социализмлă тăван çĕршывăн вăй-хăватне, унăн оборонăллă тĕреклĕхне çирĕплетмелли программа, вăл пирĕн обществăн кашни членĕшĕн закон пулса тăрать. Производствăра, хуçалăхлă ĕçре, пур çĕрте те дисциплинăллă пулсан, дисциплинăна çирĕппĕн пăхăнса пырсан кăна плана ăнăçлăн тултарма тата çĕнтерÿллĕн малалла кайма пулать.

Кашни совет çынни социализмлă тăван çĕршывăн ÿсĕмне, унăн аталанăвĕн малашлăхне уççăн курса тăма, хăйĕн ĕçне, ăна пĕтĕм халăхăн ĕçĕ вырăнне хурса, ăнăçлăн туса пыма тивĕç. Ленин—Сталин партийĕ совет законĕсене, партипе правительство йышăннă постановленисене пурнăçа большевикла кĕртсе пыма вĕрентет. Анчах, калас пулать, пирĕн хозяйственниксем хушшинче партипе правительство панă заданисене сÿрĕккĕн тултарса пыракансем, е хăйсен пирвайхи тивĕçне —большевикла хастарлăхпа ĕçлес тивĕçе пурнăçа кĕртсе пыман çынсем те пур-ха. Социализмлă государство умĕнче хăйсен ответлăхне вĕçне çитиех туйса илеймен хозяйственниксене хирĕç хыттăн кĕрешмелле. **«Чĕрĕ ĕç тума пултарайман сÿпĕлтисене, вĕсем партиецсем е беспартийнăйсем пулса тăнине пăхмасăр, ĕçрен хăтарас тата пĕчĕкрех ĕçе лартас пулать»** (Маленков).

Партин Пĕтĕм Союзри XVIII конференцийĕ йышăннă решенисене пурнăçа кĕртсе пырса, пирĕн республикăри чылай предприятисем хăйсен ĕçне лайăхлатрĕç. Пĕтĕмпе илсен, Чăваш АССР промышленноçĕ кăçалхи пĕрремĕш кварталта, иртнĕ çулти çак вăхăтпа танлаштарсан, продукци 19,7 процент ытларах туса кăларчĕ. Союзлă наркоматсене пăхăнса тăракан промышленность пĕрремĕш кварталти плана 101,1 процент тултарнă. Вăл шутран Куславкка комбиначĕ (директорĕ Ф. Артемьев юлташ) 114,7 процент, Çĕмĕрле комбиначĕ (директорĕ Егоров юлташ) 105,1 процент, Улатăрти паровозсем юсакан завод (начальникĕ Чураков юлташ) 100 процент тултарнă.

Çак предприятисем апрель уйăхĕнче те ăнăçлăн ĕçлесе пычĕç. Сăмахран, Улатăрти паровозсем юсакан завод планран ирттерсе 2 паровоз юсаса кăларчĕ, уйăхри плана 112 процент ытла тултарчĕ. Çĕмĕрлепе Куславкка комбиначĕсем, «Большевик» завод (директорĕ Шустин юлташ), Сĕнтĕрвăрринчи спиртзавод (директорĕ Гагарин юлташ), судоверфь (директорĕ Жилочкин юлташ) апрельри программăна ытлашшипех тултарнă. Улатăрти гармоньсем тăвакан фабрика (директорĕ Дембицкий юлташ) прорывран тухать, вăл апрельре планран ирттерсе продукци 8,7 процент ытларах туса кăларчĕ.

Çак çитĕнÿсемпе пĕрлех, пирĕн республикăри промышленность ĕçĕнче çитменлĕхсем те сахал мар-ха. Чылай предприятисем производствăллă программăна тултараймаççĕ, производствăллă заданисене пахалăх тĕлĕшĕнчен тултарасси те ăнăçлăн пулса пымасть.

Пĕр-пĕр предприяти кая юлни, уйрăмăнах нумай вăхăт хушши прорывра пулни пирĕн государствăна, халăх хуçалăхне питĕ пысăк сиен кÿрет. Республикăра чи пысăк предприятисенчен пĕри — Канашри вагонсем юсакан завод (начальникĕ Поздняков юлташ) хăйĕн программине пĕрмаях пĕр тикĕс тултарса пыраймасть. Февральпе март уйăхĕнче завод ăнăçлăн ĕçлесе пычĕ пулсан, апрель уйăхĕнче, январьти пекех, начар ĕçлерĕ, тăван çĕршыв валли темиçе вуншар вагонсем, ледниксем юсаса параймарĕ.

Етĕрнери çу çапакан завод нумай вăхăт хушши ĕнтĕ прорывран тухаймасть. Унăн директорĕ Васильев юлташ, предприятине прорывран кăларатпăр тесе, сахал мар тупа турĕ. Çапах та завод çав-çавах прорывра, пĕр вырăнта тăрать. Апрельри программăна 70 процент ытларах кăна тултарнă. Предприяти тăватçĕр пин тенкĕлĕх убытка тÿснĕ. Заводăн е вут-шанкă çителĕксĕр пулать, вара завод ĕçлемесĕр тăрать, е кантăрпа йĕтĕн вăрри çитмест. Çав вăхăтрах чĕртавар Çĕмĕрле станцинче темĕн чухлĕ выртать, турттарса кăна килмелле.

Шупашкарти пысăк предприятисен руководителĕсем — тир-сăран комбиначĕн директорĕ Семченко, макарон фабрикин директорĕ Мокеев, эрехпе ликер завочĕн директорĕ Кокарев юлташсем т. ыт. те виçĕ уйăх каярах: эпир плана ăнăçлăн тултарса пыма пултаратпăр, анчах пире электроэнерги çителĕклĕ памаççĕ, тетчĕç. Халĕ ĕнтĕ электроэнерги те çителĕклĕ, чĕртавар та пур, анчах план тулмасть. Макарон фабрикин хатĕр продукцине кăларса яма ещĕксем çук (ăна тума фабрикăн материалсем çителĕклĕ пулнă), эрехпе ликер завочĕн савăт-сапа çитмест, тир-сăран комбиначĕнче оборудованисемпе туллин усă курмаççĕ, каçхи сменăри ĕçе тĕрĕс организацилемеççĕ.

Çак предприятисен руководителĕсем хăйсен хуçалăхĕн балансне уçса пăхассине, учетпа отчетноçа вĕренессине, хозрасчета çирĕплетессине, предприятире большевикла йĕркелĕх туса хурассине хăйсен пирвайхи тивĕçĕ тесе шутламаççĕ пулмалла. Çавăн пек юлхавлăха — государствăна хирĕçле практикăна пĕтермелле. «Большевикшăн государство интересĕсем, хăйĕн тăван çĕршывĕн интересĕсем пуринчен те çÿлте пулмалла. Партипе правительство решенийĕсене пурнăçа кĕртес тĕлĕшпе большевик дисциплинăллă пулмалла. Закон вăл — пуриншĕн те закон пулса тăрать. Эпир пурте государство тарçисем. Çакăн пек вĕрентет пире Сталин юлташ» (Маленков).

Хуçалăх, парти тата совет организацисен кашни руководительне пирĕн партипе правительство пысăк ĕç шанса панă. Унăн пур ĕçре те хăйĕн пример кăтартмалла, хăйĕн тата мĕнпур работниксен ответлăхне хăпартмалла. Хуçалăх руководителĕн государство дисциплинине хурçă пек çирĕплетессишĕн кĕрешекен çулăмлă боец пулмалла, çавăн пек пулма пĕтĕм коллектива вĕрентмелле.

Партин XVIII конференцийĕ промышленноçпа транспорт ĕçĕнчи çитменлĕхсене пĕтермелли майсене кăтартса пачĕ. Парторганизацисен предприятисемпе чугунçулсен ĕçĕсене тăтăшах хутшăнса, вĕсен нушисемпе интересĕсемшĕн пĕтĕм вăйпа тăрăшасси енелле татăклăнах çавăрăнас пулать. Анчах çак задачăна чылай парторганизацисем пурнăçа кĕртсе пымаççĕ, вĕсем предприятисенче ĕçсем мĕнле тăнине тĕплĕн пĕлмеççĕ. Парторганизацисен руководителĕсен предприятисенче, цехсенче, каçхи сменăсенче, бригадăсенче ытларах пулмалла, работниксене, вĕсен ĕçĕнчи çитменлĕхсене уçса кăтартмалла, çав çитменлĕхсене пĕтерме пулăшу памалла.

Совет халăхĕ ĕçлĕхе юратать, хастарлăн ĕçлет. Ăна Дзержинский ячĕпе тăракан завод коллективĕн чĕнĕвĕ те лайăх çирĕплетсе парать. Дзержинецсем çурçулри производствăллă плана срокчен тултарассишĕн кĕрешеççĕ.

Дзержинецсен чĕнĕвне хура металлургири мĕнпур работниксемпе пĕрле пĕтĕм совет халăхĕ хаваслăн кĕтсе илчĕ. Улатăрти паровозсем юсакан завод коллективĕ çурçулхи плана срокчен тултарассишĕн кĕрешĕве тухса, Канашри вагонсем юсакан завода социализмлă ăмăртăва чĕнчĕ. Рабочисен производствăллă хастарлăхĕ çĕкленсе пырать.

Çак çĕкленĕве пуçарса пырасси — парторганизацисен, хозяйственниксен паянхи вирлĕрен те вирлĕ задачи. Çурçул планне срокчен тултарассишĕн пыракан ăмăрту тулашĕнче пĕр рабочи те, пĕр бригадăпа смена та, пĕр цех та, пĕр предприяти те тăрса ан юлтăр. График тăрăх ĕçлесе плана кашни кун тултарса пырар, тăван çĕршывăн вăй-хăватне ÿстерер, унăн оборонăллă тĕреклĕхне çирĕплетер!

Акса пĕтернĕ колхозсенче

ЕЛЧĔК. Малта пыракан «Новый путь», «Красное знамя» колхозсем тĕштырăсем акассине майăн 17-мĕшĕнче вĕçлерĕç. «Новый путь» колхоз 108 гектар тулă, 107 гектар сĕлĕ, 20 гектар пăри акса хăварчĕ. Щербаков, Волков, Кумачева сеяльщиксем нормăна 165-шер процент тултарса пычĕç.

«Красное знамя» колхоз та çуракине кĕске срокра вĕçлерĕ. Колхоз 75 гектар тулă, 65 гектар сĕлĕ, 14 гектар пăри акса хăварчĕ. Кунта бригадăсенче звеносем лайăх ĕçлеççĕ. Колхозниксем ĕç тухăçлăхне ÿстереççĕ. Плугарьсем Н. Скворцов, Я. Данилов, П. Скворцов т. ыт. те нормăсене 170 процент таран тултарнă.

Тĕштырăсем акса пĕтернĕ çак колхозсенче пăрçа, ясмăк таврашсем акаççĕ тата пахча-çимĕçсем лартаççĕ.

П. ЩЕРБАКОВ.

Çуракинче пысăк тухăçлăхпа тата лайăх пахалăхпа ĕçленĕшĕн ВКП(б) райкомĕсем тата ĕççынни депутачĕсен районсенчи Совечĕсен исполкомĕсем тăратнă тăрăх, ялхуçалăхĕнче малта пыракансене республикăри Хисеп хăми çине кĕртнĕ:

36. **«Победа» колхоз** (председателĕ Н. А. Шигалов юлташ) — Улатăр районĕ. Колхоз ир акмалли тĕштырă культурисене 4 кун хушшинче — майăн 16-мĕшĕнче, пысăк пахалăхпа акса пĕтернĕ.

37. **Киров ячĕпе тăракан колхоз** (председателĕ Корытников юлташ) — Канаш районĕ. Колхоз ир акмалли тĕштырă культурисене 5 кун хушшинче, агротехника енчен пысăк пахалăхпа акса пĕтернĕ.

38. **А. Н. Краснов** — Комсомольски районри «Трактор» колхоз колхозникĕ, икĕ касăллă плугпа норма тăрăх 1,20 гектар вырăнне кашни кун 2,26 гектар сухалать.

39. **Е. С. Сергеев** — Комсомольски районри «Трактор» колхоз колхозникĕ, икĕ касăллă плугпа норма тăрăх 1,20 гектар вырăнне кашни кун 2,20 гектар сухалать.

40. **П. П. Петров** — Комсомольски районри «Трактор» колхоз колхозникĕ, икĕ касăллă плугпа норма тăрăх 1,20 гектар вырăнне кашни кун 2,10 гектар сухалать.

41. **В. Н. Демидов** — Комсомольски районри «Трактор» колхоз колхозникĕ, икĕ касăллă плугпа норма тăрăх 1,20 гектар вырăнне кашни кун 2,10 гектар сухалать.

42. **К. А. Шашкова** — Комсомольски районри Шмидт ячĕпе тăракан колхоз колхозници, икĕ касăллă плугпа норма тăрăх 1,20 гектар вырăнне кашни кун 1,71 гектар сухалать.

РАЙОНСЕН ÇУРАКИРИ ĂМĂРТĂВĔ

(Майăн 20-мĕш тĕлне)

Çĕрпÿ—Вăрмар

Çĕрпÿ районĕнче çуртри 9.125 гектар акнă, вăл 64 процент пулать. 10 колхозра çуртри акса пĕтернĕ.

Вăрнар районĕнче (майăн 19-мĕшне) 5.400 гектар акнă, вăл 36 процент пулать.

Первомайски—Чкаловски

Первомайски районра 7.105 гектар акнă, вăл 80 процент пулать. 20 колхозра çуртри акса пĕтернĕ, 7 колхозра ирхи çĕртме сухине тухнă.

Чкаловски районра 11.160 гектар акнă, вăл 82 процент пулать. 22 колхозра ака пĕтернĕ. 1 колхозра ирхи çĕртме сухине тухнă.

Шăмăршă—Первомайски

Шăмăршă районĕнче 6.287 гектар акнă, вăл 72 процент ытларах пулать. Çуртри 12 колхозра акса пĕтернĕ.

Шăмăршăран ярса панă соцдоговор тăрăх Первомайски район ответ паман-ха.

Красноармейски—Сĕнтĕр

Красноармейски районра 7.087 гектар акнă, вăл 54 процент ытларах пулать.

Красноармейски районĕн соцдоговорĕ тăрăх Сĕнтĕр районĕ ответ паман-ха.

Сĕнтĕр районĕнче çуртри (майăн 19-мĕшне) 5.719 гектар акнă, вăл 54 процент пулать. 3 колхозра çуртри акса пĕтернĕ.

Бригадăсен ăмăртăвĕ

СЕНТЕР, майăн 20-мĕш. (**Телефонпа**). Районра çураки хĕрÿллĕн пырать. МТ Станцин трактор бригадисем кăçал, иртнĕ çулхипе танлаштарсан, пысăк пахалăхпа ĕçлеççĕ. Бригадăсем хушшинче социализмлă ăмăрту договорĕсем тунă, çуракине кĕске срокра тата агротехника енчен пысăк пахалăхпа ирттерессишĕн кашни тракторист ăмăртать. Иккĕмĕш бригадăн бригадирĕ Н. Фомин юлташ сухаланă тата акнă çĕрте кулленхи нормăна яланах ирттерсе тултарать. Виçĕ кун хушшинче вăл 50 гектар сухаласа акрĕ. Фомин юлташ бригади МТС-ра чи малта пыракан Малинкин юлташ бригадипе ăмăртать. Бригадир помощникĕ Ф. Вастрюков юлташ бригадăри трактористсене конкретлă пулăшу парать. Тракторсемпе ĕçленĕ çĕрте çитменлĕхсем, чăрмавсем пулсан, Вастрюков юлташ çав çитменлĕхсене çийĕнчех пĕтерме пулăшать. Трактористсенчен Романовпа Софронова юлташсем уйрăмах тăрăшса ĕçленине палăртмалла.

Шашкар ялсоветне кĕрекен «Крестьянская газета» (председателĕ И. Соловьев) тата «Красный маяк» (К. Толстов) колхозсем акара агротехникăллă мероприятисене ăнăçлăн пурнăçа кĕртсе пыраççĕ. Вĕсем вăрлăхсене пĕтĕмпех яровизацилесе тата ретлĕ сеялкăсемпе акаççĕ. Лашапа ĕçлемелли сеялкăпа акакан Иван Леонтьев норма тăрăх 8 гектар вырăнне кашни кун 9—10 шар гектар акать.

МТС ĕçĕнче хăшпĕр çитменлĕхсем пуррине палăртмалла. МТС механикĕсем бригадăсенче, колхозсенче пулмаççĕ. Çавăнпа та сеялкăсен пĕр-пĕр пайĕ çĕмĕрĕлсен юсакан çук пирки сеялкăсем час-часах ахаль ларкалаççĕ.

Г. СОЛОВЬЕВ.

Пур колхозниксем те ĕçре

СОВЕТСКОЕ, майăн 20-мĕш. (**Хамăр корр. телефонпа**). Степан Разин ячĕпе тăракан колхоз председателĕ Иван Соловьев юлташăн блокнотĕнче çакăн пек паллă тунă вырăн пур: «Паянхипе çураки ĕçĕ 6-мĕш кун пырать. Вăтамран кашни кун 34 гектар сухаласа акатпăр, 4-мĕш бригадăри сухаçсем Павел Андреевпа Иван Смородинов юлташсем кулленхи нормăна ытлашшипех тултарса пыраççĕ».

Соловьев юлташ яланах бригадăсемпе звеносенче пулать, ака пахалăхне тĕрĕслет, çитменлĕхсене кăтартса парать. Ун патне акă иккĕмĕш бригадăн бригадирĕ Ф. Антонов юлташ чупса пырать: унăн сеялки ĕçлемест, тырă акăнмасть. Соловьев юлташ вăл бригадăна тухса каять.

Колхоз ака ĕçĕсене туса пынипе пĕрлех, техникăллă культурăсене акмалли тата çĕрулми лартмалли вырăнсене сухалать. Кантăр акмалли вырăна 5 гектар, çĕрулми лартмалли вырăна 12 гектар, тымар-çимĕçсем акма — 5 гектар сухаланă. Тымар-çимĕçсене 1 гектар акнă та ĕнтĕ.

Колхозра пушă çынсем çукпа пĕрех. Ака-суха ĕçне хутшăнманнисем пурте пĕвесем тунă çĕре кайнă. Халĕ колхоз икĕ пысăк пĕве пĕвелет.

Ирхи çĕртмене 7 колхоз тухнă

ПЕРВОМАЙСКОЕ, майăн 20-мĕш. (**Телефон тăрăх**). Паянхи куна тĕштырăсемпе пăрça-ясмăксене 20 колхозра акса пĕтернĕ. Ака планне районĕпе 80 процент тултарнă. Ыран татах 11 колхозра акса пĕтереççĕ.

Каганович ячĕпе тăракан колхоз кăçалччен начар ĕçлетчĕ. Кăçал вăл колхоз лайăх ĕçлеме пуçларĕ. Тĕштырăсене тата пăрça йышши культурăсене вĕсем ыран акса пĕтереççĕ. Ун ĕçлеме ирхине 3 сехетрех тухаççĕ. Кунта колхозниксене ĕçшĕн хушса тÿлемелле туни çинчен лайăх ăнлантарса панă.

Çуракине единоличниксем те вĕçлесе пыраççĕ.

Районра 7 колхоз ирхи çĕртме сухине тухнă.

Уйхир ĕçĕнчи стахановецсене Хисеп хăми çине кĕртме 21 çын палăртнă.

И. АНТОНОВ.
Райçĕрçĕ пайĕн заведующийĕ.

Шкулсенче пĕлÿ тĕрĕслевĕсем пуçланчĕç

Ĕнерхи кун шкулсен ĕçĕнчи чи паллă тапхăр çитрĕ,—пур шкулсенче те пĕлÿ тĕрĕслевĕсем пуçланчĕç. Учительсем хăйсен ĕçĕсен итогĕсене тăваççĕ, кунпа пĕрлех тата хăйсен ĕçĕсем çинчен государство умĕнче, пĕтĕм совет халăхĕ умĕнче отчет параççĕ. Вĕренекенсем те пĕлÿ тĕрĕслевĕсене хавасланса тата ответлăха туйса кĕтсе илчĕç.

Çак кунсенче çулталăкри вĕрентÿпе воспитани ĕçĕн итогĕсем палăраççĕ. Кĕтсех тăмалла, çак итогсем начар мар итогсем пулĕç. Кăçалхи çулталăк халăх хуçалăхĕн пур отраслисенче те ĕçсем çĕкленсе пынă çулталăк пулчĕ. Шкулсем те вĕрентÿпе воспитани ĕçĕсене чылаях лайăхлатрĕç.

Шкулсенчи пĕлÿ тĕрĕслевĕсен пирвайхи кунĕ çинчен килекен хыпарсем çак ĕç организациллĕ те йĕркеллĕ пуçланса кайни çинчен калаççĕ. Пайтах шкулсенче вĕренекенсем пурте пĕлÿ тĕрĕслевне пынă. Пĕлÿ тĕрĕслевĕн результачĕсем те нумай шкулсен тата нумай классен ĕçри çитĕнĕвĕсене кăтартса парĕç.

Пĕлÿ тĕрĕслевĕсем çавăн пекех тата хăшпĕр учительсен япăх ĕçне куç умне кăларĕç. Çавăн пек çитменлĕхсене хисепе илсе, пирĕн учительсем тата вĕренекенсем хушшинче дисциплинăна малалла çирĕплетсе пыма, вĕрентÿпе воспитани ĕçне лайăхлатса пыма мобилизациленмелле.

Вăхăтра тата йĕркеллĕ

Майăн 20-мĕш çитрĕ. Çак куна совет çĕршывĕнчи шкул ачисем хавасланса кĕтрĕç.

Паян шкул ачисен кăмăлĕ уйрăмах çĕкленни иртенпех сисĕнет. Хĕрлĕ галстукĕсене тирпейлĕ çыхнă пионерсем тăхăр сехет çине кайсанах шкулсене утма пуçларĕç. Шкулсенче вĕсене учительсем кĕтсе илеççĕ, вĕсем ачасенчен те иртерех пынă.

Эпир Шупашкарти Н. К. Крупская ячĕпе тăракан шкула пытăмăр. 9 сехет çитесси 10—15 минута юлнă. Шкул умĕнче тата килкартинче, хĕвел ăшшинче, шкул ачисем ушкăнăн-ушкăнăн калаçса тăраççĕ. Пурте савăнăçлă. Çав вăхăтрах тата пурте паян ответлă кун пулса тăнине туйни сисĕнет.

Вуннăмĕш классенче вĕренекенсемшĕн уйрăмах паллă кунсем çитрĕç. Вĕсем ĕнтĕ, экзаменсем тытса, çывăх кунсенчех вăтам шкултан вĕренсе тухаççĕ. Вĕсем шкул ачисен хисепĕнчен тухса, çитĕннисен хисепне кĕреççĕ. Вăтам шкулсенчен вĕренсе тухакансене — аслă шкул, халăх хуçалăхĕнчи ĕç тата çул çитнисене Хĕрлĕ Çарти служба кĕтет. Вĕсем шкулта вĕреннĕ чухне пур ĕçре те, пур çĕрте те тăван çĕршывăн хĕрÿллĕ патриочĕсем пулма воспитани илнĕ.

...9 сехет. Классен алăкĕсем уçăлчĕç. Вĕренекенсем пурте хăйсен вырăнĕнче. Ассистентсем те, преподавательсем те вырăнта. Испытанисем вăхăтра та йĕркеллĕ пуçланчĕç. Паян ку шкулти пур классенче те çыру ĕçĕсем пулчĕç.

Тĕрĕслÿсен пирвайхи кунĕн результачĕсем япăх мар. IV «А» класра 43 ача вĕренеççĕ. Вĕсем паян диктант çырчĕç (текстне Наркопрос панă). 20 вĕренекен «отлично», 15 «хорошо», 7 «посредственно» отметкăсем илчĕç. Япăх отметка илни пĕр ача кăна пулчĕ. VI «А» класра та диктант пулнă. Унта япăх отметка илни пĕр ача та çук. Çавăн пекех 7 «Б» класра та япăх отметка илекенни пĕр ача та пулмарĕ.

Ф. А.

Малтанхи кун

ЭЛĔК, майăн 20-мĕш. (**Хамăр корр., телефонпа**). Шкулăн алăкĕ çине: «Вĕренекенсем! Испытанисене пур предметсем тăрăх та «отлично» тата «хорошо» паллăсемпе парар!» тесе çырса çапнă.

«Отлично» тата «хорошо»! Çак отметкăсем паян кашни вĕренекене тăрăннăн хумхантараççĕ. Çапла-çке-ха вăл, испытанисенче илнĕ отметкăсем вĕренÿ çулĕн итогĕсем пулаççĕ, вĕсем тăрăх учительсен тата вĕренекенсен ĕçĕсене хаклаççĕ.

Вĕренекенсем пурте парттăсем хушшинче, вĕсем испытани пуçланасса кĕтеççĕ.

Коридорта звонок янăраса каять.

X «А» класс. Класа ВКП(б) райкомĕн секретарĕ М. Кузьмин, райçутĕç пайĕн представителĕ Арс. Золотов тата испытани комиссийĕн членĕсем—вырăс литературипе вĕрентекен преподаватель А. Трофимов тата ассистент Ф. Кузьмин юлташсем пырса кĕреççĕ. Вĕсем испытани пуçланнă ятпа вĕренекенсене сывлăх сунса саламлаççĕ.

Испытанисем пуçланчĕç. Трофимов преподаватель испытани йĕркисем çинчен калаçа, вырăс литературипе сочиненисем çырма хутсем валеççе парать. Вĕренекенсем кашниех вăл хут çине çапла çырса хураççĕ: «Аликовская средняя школа, ученик X-го класса (хушамачĕ, ячĕ), 20 мая 1941 года. Сочинение по русской литературе».

Трофимов юлташ малалла сочинени темисене пĕлтерсе, вĕсене доска çине çырать: «I тема — Левинсон и Мечик. Сравнительная характеристика по роману Фадеева «Разгром». II тема — Типы классовых врагов в романе Шолохова «Поднятая целина». III тема — Мой любимый писатель».

— Суйласа илĕр: хăш тема сире килĕшет, — терĕ вăл малалла. — Эсир ăна 3 сехет хушши çырмалла. Асра тытăр: сирĕн сочиненисем «отлично» тата «хорошо» пулма тивĕçлĕ. Вăл хăвăртан, сирĕн пĕлÿрен килет.

Класс шăп. X «А» класс сочиненисем çырать.

3 сехетрен комисси сочиненисене тĕрĕслеме тытăнчĕ. Матвей Золотова «Левинсон и Мечик» темăпа çырнă сочиненишĕн «хорошо» отметка параççĕ. Ун хыççăн Алексей Черенков сочиненийĕ, отметка — «отлично». Çав тема тăрăхах Ефросиния Васильевăпа Дмитрий Меценатов сочиненисене пĕр йăнăшсăр çырса панă, вĕсене иккĕшне те «отлично» отметка лартса параççĕ.

Ив. МОСЕЕВ.

Вĕренÿ çулĕ ăнăçлăн вĕçленет

Республика столицинчи — Шупашкарти — шкулсем пĕлÿ тĕрĕслевĕсене çĕнĕ çитĕнÿсемпе кĕтсе илчĕç. Учительсемпе вĕренекенсен çак кунсенчи ĕмĕчĕ — вĕренÿ çулне пысăк ăнăçлăхпа вĕçлесси.

Шупашкарти 4-мĕш номерлĕ шкул (директорĕ Петров юлташ)—лайăх ĕçлекен шкулсенчен пĕри.

Шкулти учительсем хăйсен ĕçне тăрăшса туса пынипе вĕренÿре чылаях пысăк çитĕнÿсем тунă. Трофимова тата Гинцель юлташсем ĕçлекен классенче вĕренекенсем пурте вĕренÿре ĕлкĕрсе пыраççĕ. Ку классенче пĕр ача та тепĕр çула юлман. Çавăн пекех IX «Б», VII «А», V тата IV «А» классенче вĕренекенсем пурте пĕлÿ тĕрĕслевĕсенче пулма тивĕçлĕх илчĕç.

Шкулта Козлова, Петрова тата Степанова юлташсем чи лайăх ĕçлекен учительницăсем шутланаççĕ. Вĕсем ачасене чăннипех çирĕп пĕлÿсем парас тесе тăрăшса ĕçлеççĕ. Степанова юлташ истори предмечĕпе уроксене интереслă, лайăх ирттерет. Çак асăннă учительсен предмечĕсемпе ачасем пурте ĕлкĕрсе пыраççĕ.

Шкул тулашĕнчи ĕçе те лайăх йĕркеленĕ. Козлова юлташ ертсе пыракан çамрăк натуралистсен кружокĕ аван ĕçлет. Кăçал шкул участокĕ çине 150 тĕп акаци, 46 тĕп вĕрене, 40 тĕп çăка лартнă. Кунсăр пуçне ачасем шкул участокĕ çине тĕрлĕрен вăрлăхсем акса опытсем тума тытăннă. Халĕ икĕ йăран кок-сагыз акнă.

* * *

Ĕнер, майăн 20-мĕшĕнче, шкулта пĕлÿ тĕрĕслевĕсем пуçланчĕç. Пĕлÿ тĕрĕслевне вĕренекенсем пурте пынă. Ассистентсем те, Наркомпрос представителĕсем те пурте тата вăхăтра шкула çитнĕ. Пĕлÿ тĕрĕслевĕсем пур классенче те шăпах расписани тăрăх кăтартнă вăхăтра пуçланчĕç.

Пĕлÿ тĕрĕслевĕсен пирвайхи кунĕн итогĕсем вĕренекенсем çирĕп пĕлÿсем илнине кăтартса пачĕç. IX «А» класра 18 ача вĕренеççĕ, вĕсенчен физика тăрăх (преподаватель Петрова юлташ) «отлично» паллă—6, «хорошо»—6, посредственно»—6 илнĕ. VII «А» класра та алгебра тăрăх япăх отметка илни пĕр те пулман.

Шкул вĕренÿ çулне ăнăçлă вĕçлессипе шансах тăмалла.

И. СОРОКИН.

Ялхуçалăх выставкинчи çĕнĕ машинăсем

Ростсельмаш завод кăçалхи çул Пĕтĕм Союзри ялхуçалăх выставкинче хăй туса кăларнă продукцин çĕнĕ образецĕсене кăтартать.

Çак çулти çуркунне ансăр ретлĕ сеялкăсем вунă сеялка туса кăларнă, вĕсене лайăхлатса тунă. Мĕн сарлакĕш илсе акнине илсен, çак йышши сеялка 24 ретлĕ сеялкăпа танлашать, анчах ретсен хушшине виçĕ хут пĕчĕклетнĕ, вĕсен хушши мĕнпурĕ те 50 миллиметр кăна, сошниксен шутне ÿстернĕ.

Кунсăр пуçне, ефремовла звеносем валли пружинăллă çăмăл сÿре туса кăларнă, вăл сÿре çĕрте нÿрлĕх тытса хăварма пулăшать.

Ростсельмаш выставкăра курăксем акмалли тракторпа ĕçлекен сеялка кăтартать, вăл сеялкăпа курăксене тырăпа пĕрле е уйрăмăн та акма пулать. Çаксене туса хатĕрленĕ: çăмăллатса тунă копнитель, вăл улăмсемпе тăккаланчăксене уйрăмăн та, пĕрле те купаласа пыма пултарать, дискăллă лущильник, оригинальнăй стеблеподъемник, выртнă тырăсене вырма комбайнăн хэдерĕ çумне майлаштарса лартмаллискер.

ПАРТИ ПУРНĂÇĔ

Хула благоустройстви çинчен

Партин Шупашкар хула организаци активĕн 1941 çулти майăн 16-мĕшĕнче пулнă пухăвĕ йышăннă решени

Совет влаçĕн çулĕсенче Шупашкар хули патша Российĕнчи купецсен хулинчен Чăваш республикин промышленноçлă тата культурăллă-административлă центрĕ пулса тăчĕ.

Большевиксен партийĕпе совет правительстви ĕççыннисен пурнăç условине лайăхлатса пырассишĕн куллен тăрăшаççĕ, хуласен благоустройствисем çине тимлĕн çаврăнса пăхаççĕ, коммуналлă строительство валли укçа-тенкĕ нумай уйăрса параççĕ. Пĕр 1941 çултах Шупашкар хулинчи коммуналлă предприятисен строительствипе благоустройстви валли 3 миллион тенкĕ ытла укçа-тенкĕ хываççĕ.

Анчах çĕнĕ предприятисен строительствипе благоустройстви валли тата пурăнмалли çуртйĕрсене ремонтлама правительство уйăрса паракан укçа-тенкĕсемпе чылай çулсем хушши пĕтĕмпех усă курман.

1940 çулта пурăнмалли коммуналлă çуртйĕрсем валли пăхнă плана пĕтĕмпе 72 процент, пурăнмалли çуртйĕрсене ремонтлассине 82 процент çеç тултарнă. 1941 çулта та благоустройство ĕçĕсен планне тултарас тĕлĕшпе ĕçсем чăтма çук çителĕксĕр пулса пыраççĕ. Халиччененех бутовăй чулсемпе хăйăр, вăрман т. ыт. материалсене хатĕрлесе çитереймен. Пурăнмалли çуртйĕрсене, благоустройство сооруженийĕсене тата лартнă йывăççене пăхса усрассине кирлĕ пек организацилемен. Хулан уйрăм участокĕсене (хула рынокĕ, Чебоксаркăпа Кайбулка шывĕсен хĕррисенче, промышленноçлă предприятисен, суту-илӳ организацисен тата пурăнмалли çуртйĕрсен кил хушшисем) санитари енчен таса тытса усрамаççĕ, кил хушшисене çӳп-çапсенчен тата тасамарлăхсенчен вăхăтра тасатса тăмаççĕ, хулари тасамарлăхсене тăкмалли вырăна кирлĕ пек йĕркене кĕртмен.

Хулари чылай предприятисемпе организацисен руководителĕсем (коммуналлă мунча, ликеро-эрех завод, хулари промкомбинат, столовăйсемпе ресторансен тресчĕ, «Пекарь» артелĕ, Шупашкарти çыхăну конторĕ, бакалей магазинĕ т. ыт. те) хăйсен предприятийĕсемпе учрежденисене таса тытса усрасси çине ним ответсăр пăхаççĕ, хăйсем предприятисемпе учрежденийĕсенчи тасамарлăхпа культурăсăр пурăнма хăнăхса çитнипе, санитарин элементарлă правилисем çинчен те манаççĕ.

Хулари хăшпĕр пуçламĕш парторганизацисем Пĕтĕм Союзри XVIII партконференци предприятисемпе транспортра тасалăхпа йĕркелĕх туса хурасси çинчен йышăннă решенине çителĕксĕр пурнăçласа пыраççĕ, çавăн пекех, урамсене, кил хушшисене тата хăваттерсене таса тата йĕркеллĕ тытса усрассишĕн çителĕксĕр кĕрешеççĕ.

Хула Совет Исполкомĕ, унăн коммуналлă отделĕ, хула милицийĕ тата санитари инспекторĕсем социализмлă общежитин правилине пăсакансене çирĕп ответ тыттарнă чухне хăйсен прависемпе туллин усă курмаççĕ, вĕсемпе килĕшеççĕ.

Парти активĕн пухăвĕ ВКП(б) хула комитечĕпе хула совет исполкомĕн 1941 çулта коммуналлă предприятисен строительствин, пурăнмалли çуртйĕрсене ремонтламалли тата хула благоустройствин планне пурнăçлама палăртса хунă пур мероприятисене те вăхăтра тата пысăк пахалăхпа туса иртерме кирлĕ тесе шутлать. Çак мероприятисене туса иртерме паракан укçа-тенкĕне мĕнле расходланине çине тăрсах контроллесе тăмалла. Тасалăхпа йĕркеллĕх туса хурассишĕн большевикла кĕрешмен предприятисемпе организацисен руководителĕсем пирки çирĕп мерăсем йышăнмалла.

Парти активĕн пухăвĕ хулан генеральнăй планне тăвассине васкатма тата урамсемпе площадьсене архитектурăпа художество енчен йĕркелес ĕçре пĕрлĕхлĕ руководство кирлĕ, тесе шутлать.

Хулари пуçламĕш парторганизацисенчен тата предприятисемпе учрежденисен руководителĕсенчен килхушшисемпе производствăсенче халех тасалăхпа культурăлăх туса хума, малашне вĕсене яланах таса тытса усрама ыйтас. Производствăллă çуртсемпе пурăнмалли çуртйĕрсен фондне йĕркеллĕ пăхса усрамалла, вĕсене вăхăтра юсаса тăмалла. Уйрăмăнах фасадсемпе çуртйĕрсене архитектура енчен илемлетесси çине, предприятисемпе учрежденисем умĕнчи тротуарсемпе мостовойсене таса тата йĕркеллĕ тытса тăрасси çине çаврăнса пăхмалла. Çавăн пекех хула территорине кĕрекен шывсем çине юхса тухакан таса мар шывсене тасатса тăрассине организацилемелле.

Хулари 7-мĕш номерлĕ шкулти комсомол тата пионер организацийĕсем обществăллă вăйпа йывăççем, чечексем лартас тата газонсем тăвас тĕлĕшпе пуçарнине ырлас. Пуçламĕш парторганизацисене предприятисемпе учрежденисенче ĕçлекен рабочисемпе служащисем, çавăн пекех хулари пĕтĕм ĕççыннисем хушшинче йывăççем лартнин усси çинчен массăллă ăнлантару ĕçне анлăн сарса пыма хушас. Предприятисемпе учрежденисен тата обществăллă организацисен килхушшинче йывăççемпе чечексем лартса ӳстерессине организацилемелле. Çавăн пекех, хула ĕççыннисене пурăнмалли çуртйĕрсем тавра йывăççем лартса симĕслетес ĕçре пулăшса пымалла. Лартнă йывăççене, çуртйĕрсемпе хăваттерсене кăтартуллă пăхса усрама хулари мĕнпур ĕççыннисене мобилизацилемелле.

Хула Совечĕн коммуналлă отдел заведующине Ворначев юлташа 1941 çулти майпа июнь уйăхĕсем хушшинче хула территорине кĕрекен пур çăлсене те тасатса йĕркелеме тата çăлсем патне пымалли çулсене, пусмасене, барьерсене тата тенкелсене юсама хушас. Кунпа пĕр вăхăтрах хула тулашĕнчи çĕнĕ районсенче çăлсем чавмалла. Халех çырмасем ватассипе тата çĕр ишĕлсе каяссине чарса лартма кирлĕ мерăсем йышăнас пулать. Автобуссем чарăнса тăракан вырăнсенче пассажирсем валли навессем тумалла. Урам хушшине сарнă хыççăн ĕçе йышăннă чухне уйрăмăнах шыв юхмалли каналсем, тротуарсен тата çулсен пахалăхĕ çине çаврăнса пăхмалла.

Жилищнăй управлени начальникĕн Плетнев юлташăн хулари пурăнмалли обществăллă тата частниксен çуртйĕр фондне техника енчен тытса усрассине контроллесе тăрассине вăйлатмалла. Помещенисемпе хваттерсем тара илекенсемпе арендаторсене хăйсен çуртйĕрĕсене таса тытса усраманшăн çирĕп ответ тыттармалла. Çуртйĕрсене таса пăхса усрассишĕн домоуправленисемпе дворниксен ответлăхне ӳстермелле. Текущий тата капитальнăй ремонт тунă çуртсене пысăк пахалăхпа тунă пулсан çеç йышăнмалла. Домоуправленисем тата хваттерсем тара илекенсемпе арендаторсем хушшинче, кил хушшисене, çуртйĕрсене, хваттерсене тата складсене тасалăх енчен кăтартуллă тытса усрассишĕн, социализмлă ăмăртăва сарса ямалла. Çуртйĕрсене мĕнле тытса усранине тĕрĕслес шутпа яланах обществăллă смотрсем туса иртермелле, ку ĕçе урамсенчи комитетсен активĕпе килхуçи хĕрарăмĕсене анлăн явăçтарни кирлĕ.

Парти активĕн пухăвĕ пуçламĕш парторганизаци секретарĕсене партин уçă пухăвĕсенче хула благоустройстви çинчен тата предприятисемпе учрежденисенче тасалăхпа йĕркелĕх тăвасси çинчен ыйту лартса сӳтсе-явма хушать.

Парти активĕн пухăвĕ пур коммунистсемпе комсомолецсене те предприятисемпе учрежденисене, пурăнмалли çуртсене тата обществăллă вырăнсене яланах таса тата культурăллă пăхса усрассишĕн кулленех кĕрешсе пыма хушать, ку ĕçе профсоюз членĕсемпе хулари ĕççыннисене активлăн хутшăнма чĕнет, «...мĕншĕн тесен промышленноçа малалла çĕклентерсе пырас задачăна элементарлă культурăсăр ăнăçлăн пурнăçа кĕртме çук, пирĕн çĕршыв умĕнче тăракан аслă задачăсене, социализмран коммунизма куçассипе çыхăнса тăракан задачăсене элементарлă культурăсăр татса пама пулмасть» (Маленков юлташ ВКП(б) XVIII конференцийĕнче тунă докладран).

Коммунистсен сĕнĕвĕсене пурнăçлама тытăннă

КАЛИНИНО. Юнтапари территориллĕ пуçламĕш парторганизацинче отчетпа суйлав пухăвĕ пулса иртни пĕр уйăх çитрĕ. Парторганизацинчи отчетпа суйлав пухăвĕ хушса хăварнисене пурнăçлас тĕлĕшпе ĕçе хĕрӳллĕн тытăннă.

Мĕнле сĕнӳсем парса хăварнă-ха коммунистсем? ВКП(б) Пĕтĕм Союзри XVIII съездĕ тата XVIII партконференцин решенийĕсене пурнăçлама, пропагандăпа агитаци ĕçне куллен туса пыма, колхозниксен массине коммунистла воспитани парас ĕçсене лайăхлатма, парти хушнисене вăхăтра пурнăçлама, комсомол организацине ертсе пырас ĕçе вăйлатма хушнă коммунистсем.

ВКП(б) Пĕтĕм Союзри XVIII конференцийĕн решенийĕсене пурнăçлама коммунистсем колхозниксен массине мобилизациленĕ. СССР Совнаркомĕпе ВКП(б) Центральный Комитечĕ колхозниксене ĕçшĕн хушса тӳлесси çинчен йышăннă постановленине кашни колхозника ăнлантарса панă. Колхозсенче социализмлă ăмăрту сарăлса пырать. Коммунистсем те, партире тăманнисем те çуракине чи кĕске срокра пысăк пахалăхпа иртерессишĕн вăя хурса ĕçлерĕç. Çапла вара «Смычка» (председателĕ коммунист П. А. Ландышев), «Комсомол» (председателĕ К. А. Конюков — ВКП(б) членĕн кандидачĕ), «Алмаз», «Большевик», «Броневик» колхозсем тĕштырăсене 5—6 кун хушшинче пысăк пахалăхпа акса пĕтерчĕç.

Çураки вăхăтĕнче политикăллă-массăллă ĕçе агитаторсем — коммунистсемпе комсомолецсем лайăх туса пыраççĕ. Кашни бригадăрах 2—3 номер стена хаçачĕсем кăларнă. Стена хаçачĕсем çуракинче коллективлă пропагандист, агитатор тата организатор пулса тăчĕç. Акă «Комсомол» тата «Алмаз» колхозсенче çуракин малтанхи кунĕсенче агротехникăна пăснă тĕслĕхсем пулнă, ĕшăх, 5—8 сантиметр тарăнăш кăна сухаланă. «Комсомол» колхозри «Колхозник» хаçат çак çитменлĕхсем çинчен вăхăтра çутатса вĕсене пĕтерме пулăшрĕ. Çавăнпа пĕрлех стена хаçачĕсем çуракинче графика пăхăнса ĕçлеменни тата çурхи ĕçсенчи паха опытсем çинчен те çутатса тăчĕç.

ВКП(б) членĕн кандидачĕ Ландышев юлташ ертсе пыракан «Смычка» колхоз выльăх-чĕрлĕх ĕрчетес плана ытлашшипех тултарнă. Сĕт-çу фермине 25 ĕне пулмалла пулсан, паянхи куна 30 пуç, сысна ами 12 пулмалла пулсан, 15 пуç пур.

Фермăсенче ĕçлекенсене XVIII партконференци решенийĕсем çинчен ăнлантарса панă май фермăсене культурăллă тата таса тытма пуçларĕç.

«Смычка» колхозри çав паха опытсемпе «Алмаз» колхозри фермăсенче усă курма тытăнчĕç. ВКП(б) членĕн кандидачĕ Христофоров юлташ пуçарнипе сысна фермине пур скотниксем те культурăпа тасалăхшăн кĕрешме пуçларĕç. Выльăх пăхакансем пурăнакан пӳртре кашнин валли уйрăм кровать туяннă, чӳречесем çине занавескăсем çакнă, урайсене кашни кунах çуса тасатаççĕ.

Парторганизаци ертсе пынипе ялсовет исполкомĕ финанс планне кварталтан квартала ытлашшипех тултарса пырать. Иртнĕ кварталта укçа-тенкĕ пухас плана 109 процент тултарнă. Иккĕмĕш квартал планне паянхи куна 65 процент тултарнă.

Финанс планне вăхăтра тултарни актив çине таянса ĕçленинчен, колхозниксем хушшинче массăллă-ăнлантаруллă ĕçе куллен туса пынинчен килнĕ.

Парторганизаци отчетпа суйлав пухăвĕ пулнăранпа виçĕ пуху туса ирттернĕ. Пухусенче çураки çинчен партиллĕ пропагандăпа агитмассăллă ĕç, испытанине хатĕрленсе ирттересси тата комсомола ертсе пырасси çинчен сӳтсе-явнă.

Халĕ коммунистсенчен: С. Пыркин, Р. Григорьева, К. Христофоров, П. Ландышев юлташсем марксистла-ленинла теорине вĕренес ĕçе çине тăрсах тытăннă. Çак кĕске вăхăтра коммунистсене парти историне вĕренме пулăшас майпа В. И. Ленинăн «Две тактики социал-демократии в демократической революции» тата «Что такое «друзья народа» и как они воюют против социал-демократов?» ятлă кĕнекисем çинчен юлташла калаçусем туса ирттернĕ.

С. Пыркин тата Р. Григорьева юлташсем марксизм-ленинизма вĕренес ĕçре ытти коммунистсемшĕн пример пулса тăраççĕ. Вĕсем «Кĕске курса» вăтам звено тăрăх вĕренсе тухнă, халĕ вĕсем парти историне аслă звенопа вĕренме тытăннă. Пыркин юлташ юлашки вăхăтсенче марксизм-ленинизм классикĕсен уйрăм произведенийĕсене: В. И. Ленинăн «Империализм как высшая стадия капитализма, «Что такое «друзья народа» и как они воюют против социал-демократов?» кĕнекисене вуласа тухнă.

Отчетпа суйлав пухăвĕнче парторганизаци йышăннă решенисене пурнăçлас ыйтăва çирĕппĕн лартнă. Халĕ ку ĕç лайăхланать, анчах хăшпĕр коммунистсем парторганизаци решенийĕсене пурнăçласа пымаççĕ-ха.

Ф. ЕГОРОВ.

УКЕРЧĔК ÇИНЧЕ: Комсомольскинчи вăтам шкул валли тăвакан çĕнĕ çурт. Г. Костин фото-ӳкерчĕкĕ.

Партиллĕ пропаганда ĕçне тĕплĕн ертсе пырас пулать

Кадрсем марксизм-ленинизм теорине вĕренес ĕçре Шăхасан районĕнчи парторганизаци те юлашки вăхăтра хăшпĕр çитĕнӳсем тунă. Районра «ВКП(б) историйĕн кĕске курсне» вĕренсе тухнисем 32 çын шутланаççĕ, вĕсенчен нумайĕшĕ халĕ ĕнтĕ марксизм-ленинизм классикĕсен уйрăм произведенийĕсене вĕренеççĕ. Парти историне харпăрхăй тĕллĕн вĕренекенсен хисепĕ 360 çын ытла.

ВКП(б) райкомĕ пропаганда ĕçне ертсе пырас тĕлĕшпе чылай ĕçсем тăвать. Райкомăн пропагандăпа агитаци отделĕн работникĕсемпе райком секретарĕсем уйрăм коммунистсемпе вĕсем парти историне мĕнле вĕренни çинчен калаçаççĕ. Райкомăн ларăвĕсенче ку ĕç тăрăх парторганизаци секретарĕсен отчечĕсене итлеççĕ. Райком пропагандисчĕсемпе штатра тăман консультантсем лекцисем вулаççĕ, консультацисем ирттереççĕ тата тĕнчери лару-тăру çинчен докладсем туса параççĕ.

Анчах, çапах та, районри парторганизацин пропаганда ĕçĕнче çитменлĕхсем нумай-ха. Чи малтанах, «ВКП(б) историйĕн кĕске курсне» вĕренесси вăраххăн пулса пынине палăртмалла. ВКП(б) райкомĕ çак ĕçе ытларах ертсе пынă пулсан, «Кĕске курса» вĕренсе тухнисен хисепĕ 32 çын мар, ытларах пулнă пулĕччĕ. Харпăрхăй тĕллĕн вĕренекен юлташсем мĕнле вĕренсе пынине тĕрĕслесех тăни, вĕсене пулăшу ытларах пани питех те кирлĕ.

Чылай юлташсем, çав хисепрех хăшпĕр пуçламĕш парторганизацисен секретарĕсем те, марксизм-ленинизм теорине вĕренме халиччене тытăнманни—пропаганда ĕçĕнчи тĕп çитменлĕх. Кун пек юлташсене ятран каласах кăтартса пама тивĕçлĕ.

Акă, Шăпăлкари пуçламĕш парторганизаци секретарĕ Евлампьев юлташ. Вăл, «кивĕ багаж» çине шанса, парти историне вĕренмест. Çав вăхăтрах хăй çăмăлрах ыйтусем çине те ответ параймасть, куллен-кунхи политикăллă ыйтусене те сахал пĕлет. Шăпăлкари пуçламĕш парторганизаци, паллах ĕнтĕ, коммунистсем парти историне мĕнле вĕренни çинчен пĕрре те сӳтсе-явман.

Атнашри пуçламĕш парторганизаци секретарĕ Степанова юлташ та унтан малах кайман-ха. Вăл иртнĕ çулти апрель уйăхĕнчепех «ВКП(б) историйĕн кĕске курсĕн» IV сыпăкне вĕренетĕп тесе пурăнать. Анчах вăл, хăй каланă тăрăх, кăçалхи январĕн 1-мĕш хыççăн алла кĕнеке тытса курман. Степанова юлташ ВКП(б) Пĕтĕм Союзри XVIII конференци решенийĕсене те çителĕклĕ пĕлмест-ха.

Тата вĕренес вырăнне, хăйсене хăйсемех улталакансем те тупăнаççĕ. Çапла пĕррехинче Андреев юлташ (уполнаркомзаг) парткабинет библиотекинчен труках темиçе кĕнеке илсе кайнă. Икĕ кунтанах вăл кĕнекесене каялла пырса панă.

— Мĕнле капла, ытла пит хăвăрт вуласа тухрăр?—ыйтнă библиотекăра ĕçлекенсем.

— Вуласа тухни çинчен ыйтмастăр пулĕ тесе... Пĕр кĕнекине те вуласа тухаймарăм. Библиотекăран кĕнеке илсе вулакансен хисепне кĕрес тенĕччĕ...

Çапла каланă Андреев юлташ. Ку вăл, урăх нимĕн те мар, хăйне хăй улталани пулать.

ВКП(б) райкомĕн парткабинечĕ хăйĕн ĕçĕсене кăштах урăхлатса çĕнетнĕ. Кунта лекцисем, докладсем, юлташла калаçусем тата консультацисем пулса иртеççĕ. Кун пек ĕçсене парткабинет туса пырать. Анчах унăн ĕçĕнче те çитменлĕхсем пур. Сăмахран, мĕншĕн-ха Шăхасанти парткабинет канмалли кун хупă ларать? Çак кун нумай юлташсем парткабинета пырса кĕнеке вулама е консультаци илме пултарнă пулĕччĕç. Штатра тăман консультантсем сахал ĕçлеççĕ.

Уйрăм çынсене консультаци парасси парткабинет ĕçĕнче пысăк вырăн йышăнса тăмалла. Паллах ĕнтĕ, ыйтусем çине тĕплĕ ответсем парас пулать. Анчах Шăхасанти парткабинет заведующийĕ Владимиров юлташ «трукак, çийĕнчех» ответ пама юратать. Çакăн пирки хăш чухне тĕлĕнтерекен тата кӳрентерекен «ответсем» пулаççĕ.

Пĕррехинче парткабинета, консультаци илме тесе, Александров юлташ (Канашри механизаци шкулĕнчен) пынă. Вăл «потемкинла ял» çинчен ыйтса пĕлесшĕн пулнă. Владимиров юлташ ыйту паракан каласа пĕтеричченех те кĕтсе тăман, «ответ пама» та тытăннă:

— Вăл 1905 çулта пулнă. «Потемкин» броненосец революциллĕ рабочисемпе пĕр майлă пулса выступлени тунă, — тесе каланă Владимиров юлташ. Ыйту паракан Александров юлташ ун çине тĕлĕнсе пăхса тăнă та, парткабинетран тухса утнă.

Кружоксен ĕçĕсене йĕркелесе ярас тĕлĕшпе те нумай ĕçлемелле-ха. Пуриншĕн те паллă, кружок занятийĕсем юлташла дискусси формипе тата чĕррĕн пулса иртмелле. Анчах çакă хăшпĕр кружоксен ĕçĕнче çук.

ВКП(б) программине тата уставне вĕренекенсен кружокне Шăхасанта Владимиров юлташ ертсе пырать. Эпир пулнă кун занятине 5 çын пынăччĕ. Парти программипе çыхăнтарса, совет сучĕн пĕлтерĕшĕпе задачисем çинчен калаçрĕç. Пит те интереслĕ ыйту. Анчах çак ыйтăва кружок занятинче чĕррĕн сӳтсе-явни пулаймарĕ. Занятире тухса каланă Седова юлташ совет сучĕн задачи—вакбуржуаллă туртăмсемпе, хăйĕн интересĕсене обществăллă интересенчен мала хуракан çынсемпе кĕрешесси пулать, терĕ. Пурте унпа килĕшрĕç. Ыйтăва малалла сӳтсе-явни пулмарĕ.

Çав вăхăтрах, пирĕн шутпа, социализмлă пурлăха сыхлас, дисциплинăна пур енпе те çирĕплетсе пырас тата ытти нумай тĕлĕшпе совет сучĕ умĕнче тăракан задачăсемпе паллашнă пулсан аван пулатчĕ, вара заняти чĕрĕрех иртнĕ пулĕччĕ.

ВКП(б) райкомĕ 1941 çула кĕнĕренпе пропаганда ĕçĕсем çинчен виçĕ хут сӳтсе явнă. Решенисем йышăннă. Анчах çав решенисене пуçламĕш парторганизацисемпе уйрăм работниксем мĕнле пурнăçа кĕртнине райкомăн пропагандăпа агитаци отделĕ сахал тĕрĕсленĕ. Çак пысăк çитменлĕхе пĕтерсе, йышăннă решенисене пурнăça кĕртес пулать.

Ертсе пырас ĕçри работниксем пурте тата совет интеллигенцийĕ парти историне, марксизм-ленинизм теорине вĕренсе пымалла тăвасси, кружоксен ĕçне тата парткабинет ĕçне лайăхлатса ярасси—ВКП(б) райкомĕн çывăх вăхăтрах пурнăça кĕртмелли ĕçĕсем пулса тăраççĕ.

Ф. ИВАНОВ.

Микрогэс туса кăларни

Ереван хулинчи механически заводра 10 киловатт мощноçлĕ микрогэс туса кăларас ĕçе вĕреннĕ. Пысăк мар юханшыв, арык çинче, туса лартнă çакнашкал миниатюрнăй пĕр гидроэлектростанци колхозниксен 200—300 хуçалăхне электрификацилеме пултарать. Электростанцин йывăрăшĕ — тонна çура, çӳллĕшĕ —2,5 метра яхăн.

Осоавиахимăн XV-мĕш лотерей билечĕсене вырнаçтарас ĕç

Облаçсенчен, крайсенчен тата республикăсенчен Осоавиахимăн XV-мĕш лотерей билечĕсене вырнаçтарас ĕç мĕнле пыни çинчен калакан пĕлтерӳсем килеççĕ.

Майăн 15-мĕш тĕлне СССР Осоавиахимĕн Центральнăй Совечĕн текущий счечĕ çине 60 миллион тенке яхăн пухăннă, çакă вăл — лотерей билечĕсемшĕн илнĕ сумма.

Билетсене сарас ĕçре Осоавиахимăн Мускаври, Киргиз, Азербайджан тата Грузин СС Республикисенчи, Чăваш, Крым тата Удмурт АСС Республикисенчи, Архангельскпа Иваново облаçĕсенчи организацийĕсем малта пыраççĕ.

КОЗЬМА МИНИН

(Вилни 325 çул тултарнă тĕле)

1695 çулти çуркунне Чулхулана, флот строительствине пуçласа яма, Петр Первый пынă. Вăл çав вăхăтра Азов çине пысăк походпа кайма хатĕрленнĕ. Чулхулана çитсен, Петр чи малтанах: Минина ăçта пытарнă? — тесе ыйтнă.

Минина пытарнă вырăна вырăнти влаçсем аран-аран шыраса тупнă.

Петр вара Мининăн тăприне çавăн чухнех Чулхулари Кремле куçарма, ăна Спасо-Преображенски соборăн усыпальницинче пытарма хушнă.

Çакна тунă хыççăн, вăл тупăк умне чĕркуçленсе ларнă та:

— Çакăнта Российăна çăлса хăварнă çын выртать,—тесе каланă.

Петр вара Мининăн тупăкĕ çине çав сăмахсене çырса хума хушнă.

* * *

Козьма Минин Чулхулари посад çынни пулнă. Вырăс государстви, ăна самозванщина тата Польша интервенцийĕ çаратса тата вăйсăрлатса хăварнă пирки, ишĕлсе пынă кунсенче Козьма Минин халăха çĕкленĕ те тăван çĕршыва ютçĕршыв пусмăрçисенчен çăлса хăварма организациленĕ. Козьма Минин чĕннипе вырăссем те, тутарсем те, чăвашсем те, мариецсем те, мордвинсем те — пурте çĕкленнĕ. Вĕсем Козьма Минин ертсе пынипе Чулхулари ополченине пухăнса, Мускава, тăван çĕршыва ютçĕршыв пусмăрçисенчен çăлса хăварма кайнă. Вĕсен пурин те пĕр шухăш пулнă: Мускава, тăван çĕршыва çăлса хăварассишĕн пыракан кĕрешӳре çĕнтермелле е вилмелле!

Минин чĕннипех халăх çулпуçĕ пулнипе çакна витĕр курса тăнă: тăван çĕршыва боярсем мар, шултра вотчинниксем мар, тара тытнă çынсем мар, службăри çынсем мар, халăх массисем хăйсем—посадсенче пурăнакансем, чухăнсем, Руçри тăванлă халăхсем çăлса хăварма пултарнă,—Руçри халăхсен кунçулĕ вунултăмĕш ĕмĕртех ĕнтĕ вырăс халăхĕн кунçулĕпе таччăн çыхăннă пулнă.

Козьма Минин тăван çĕршыври халăха хăюллă та богатырь сасси пекех хăватлă тата шанчăклă сасăпа чĕннĕ. Вăл Руçри çынсене çакна ĕнентернĕ: халăх пĕр кăмăллă пулса çĕкленсен, пĕрлешсе пĕр пысăк çар пулса тăрсан, çакăн пек вăйпа тăшман çине тапăнсан, вара тăван çĕршыв çăлăнса юлĕ.

— Мускав государствине пулăшас тетпĕр пулсан, хамăрăн именисене те шеллемĕпĕр! Нимĕн те шеллес мар! Кил-çуртсене сутас, мĕн пуррине пурне те парас! Укçа пĕтсен—хамăрăн арăмсемпе ачасене заклада парăпăр, çар çыннисене мĕн кирлине çапах та тупса парăпăр, çар çыннисем нимĕн тĕлĕшпе те çитменлĕх тӳсни ан пултăр!

Çапла каланă Минин земски соборта Чулхула çыннисене.

Польшăран килнĕ захватчиксене хирĕç кĕрешме Руçăн пур кĕтессисенчен те «охочий çынсене»—добровольцсене пухасси çăмăл мар ĕç пулнă. Вĕсенчен ополчени организацилесси, ополченине ун чухнехи вăхăтри пĕчĕк хулара — Чулхулара вырнаçтарасси унтан та йывăртарах пулнă,—çав вăхăтра Чулхулара çуртсем мĕнпурĕ те виçĕ пинрен кăшт кăна ытларах пулнă. Ополченири пысăк йышлă халăха тăрантармалла, тумлантармалла, хĕçпăшаллантармалла, утлă çар валли лашасем тупмалла пулнă. Артиллери те тумалла пулнă,—çак артиллери Польша интервенчĕсене хирĕç кĕрешнĕ чухне пысăк пулăшу панă. Минин продовольствипе снаряженин пит пысăк запасĕсене, хакла япаласем тата укçа пухнă, тупă тăвакан мастерсене шыраса тупнă, чиркӳ чанĕсене шăратса тупăсем тутарнă.

Интервентсене хирĕç кĕрешме халăх ополченине организациленĕ чухне Минин нумай чăрмавсем тĕл пулнă. Вырăнти воевода князь Звенигородский те (изменник Михаил Салтыковăн тăванĕ), унăн помощникĕ Иван Биркин та, посадри пуян çынсем те чăрмантарнă, вĕсемшĕн чи пысăк вырăнта тăраканни—пуясси пулнă, вĕсем пуяс тесе кирек кама та, Польшăран килнĕ захватчиксем тата çаратакансем Руç патшине лартнă поляк-королевич Владислава та присяга пама хатĕр пулнă.

Анчах Мининăн богатырьла хăвачĕ, халăхăн патриотизмĕ, ютçĕршыв захватчикĕсене курайманни—çаксем мĕнпур чăрмавсене çĕнтернĕ.

Ниçта та службăра тăман çын, базарта аш-какай сутса пурăннă Минин нимĕн иккĕленсе тăмасăрах хăй çине диктаторла полномочи илнĕ, ăна çак полномочие халăх, Польшăран килнĕ захватчиксене хирĕç тарăхса çĕкленнĕ халăх, панă.

Минин — тăван çĕршывăн хĕрӳллĕ патриочĕ—яланах халăхпа пĕрле пулнă. Летопиçсенче çырнă тăрăх, посад çыннисенчен вĕсен пурлăхне кура тата кам мĕн ĕçлесе пурăннине кура налог илмелле тунă. Окладсем (налог) пухакансене панă наказра: пуянсенчен ытларах илмелле, чухăнсене хĕсĕрлемелле мар, тесе каланă пулнă.

Тулли влаçлă правителĕн ĕçĕсене хăй çине илсе, Минин халăх массисем çине—малтан вырăнти земски сход тата совет çине, кайрантарахпа—«пĕтĕм çĕршывăн совечĕ» çине таянса тăнă.

Ополчени, Мускав патĕнчи татăклă çапăçусене валли вăй пухса, Ярославльре тăватă уйăх хушши тăнă. Унта тăнă вăхăтра Мининпа Пожарский халăх правительствине туса хунă, çар правительствăн приказсем (министерствăсем) пулнă, вĕсем çĕршывăн поляксем йышăнса илмен пайĕнчи ĕçсене, дипломатиллĕ ĕçсене, правительствăн тата ытти ĕçĕсене те туса тăнă. Минин хăй те, Ярославльре ютçĕршыв посолĕсене йышăнса, вĕсен чес шухăшĕсене пĕлсе, дипломатиллĕ ĕçсене пултаруллă туса пынă.

Политикăллă ĕçсене Минин тăван çĕршыва хĕрӳллĕн юратса, унăн тăшманĕсене вĕçĕмсĕр курайманлăхпа, Руçе «поганнăй ляхсенчен» тасатма, государствăра йĕркелĕх туса хума тăрăшса туса пынă. Хăй малти вырăна тухассишĕн кăна тăрăшни кунта пулма та пултарайман. Халичченхи пек йĕрке пулса тăрсанах вăл хăй каллех малтанхи вырăнта, простой çын пулассине Минин пĕлсех тăнă.

Халăх Минина ополчени пуçне кăларса тăратсан та ăна валли, разряд кĕнекисенче тивĕçлĕ звани тупăнман, мĕншĕн тесен вăл паллă мар йăхри çын пулнă, çавăнпа çар ĕçĕнче официальнăй вырăн йышăнса тăма пултарайман. Земски сход ăна «пĕтĕм çĕршыв суйланă çын» тесе ят панă, çак ят ун чухнехи вăхăтри чинсем тĕлĕшĕнчен ниме те пĕлтермен.

Летопиçсенче çырса хăварнисенчен Минин хăй Дмитрий Михайлович Пожарский князь ополченин çар çулпуçĕ пулма тивĕçлĕ тесе кăтартса пани курăнать. Халăх ун çине хунă шанчăка Пожарский чăнах та хисеплĕн пурнăça кĕртнĕ. Кунта та эпир Козьма Мининăн политика тĕлĕшĕнчен витĕр куракан çын пулнине куратпăр.

Ополченецсемшĕн Минин тăван ашшĕ вырăннех пулнă. Летопиçсенче каланă тăрăх Минин çар çыннисен чĕрисем пăлханнă чухне—вĕсене лăплантарнă, çарамас пулнисене—тумлантарнă, пур енпе те вĕсемшĕн тăрăшнă, çак ĕçсене тунипе сахал мар çар пухнă.

Мининăн влаçĕ тата авторитечĕ ăна халăх юратни çинче никĕсленсе тăнă.

Минин чĕннипе çĕкленнĕ халăх движенине боярсем, Мускаври Кремльре ларнă боярсем те тата ытти çĕрте пурăннă боярсем те, пăлхав вырăнне шутланă. Ахаль мар ĕнтĕ Мускаври боярсен правительстви Костромара воевода пулнă Шереметева Чулхулари ополченине, ополченецсене пăлхавçăсем тесе, вутпа кĕтсе илме хушнă. Тата интервентсене хăваласа янă хыççăн боярсем Минина тăван çĕршывăн изменникĕ тесе айăпланă. Воеводăсем, тăван çĕршыва ирсĕррĕн сутса, Польшăран килнĕ Владислав королевиче патша тесе йышăннă, ăна присяга панă. Çав вăхăтра Чулхулари ополченецсем Владислав королевиче вырăс патши тесе йышăнман, ăна хирĕç пынă, çавăнпа ĕнтĕ ополченецсене боярсем пăлхавçăсем вырăнне хунă.

Анчах Мининăн пысăк вăй-хăватне нимĕн те хуçайман, ăна çурмаçул çинче нимĕн те чарса тăрайман, унăн шухăшĕсене нимĕн те иккĕлентереймен. Çапăçусем вăхăтĕнче те вăл айăккалла пăрăнса тăман. Вăл утлă çарпа Хоткевич лагерĕ çине пит ăстан пырса тапăнни уйрăмах палăрса тăрать. Çапăçура поляксем çĕнтерме пуçланă вăхăтра, вăл Пожарскинчен утлă çар отрядне ыйтса илнĕ те, Москва-река шывĕ урлă каçса, интервент-поляксене хăйсен лагерĕнчех татăклăн çĕмĕрсе тăкнă. Çакăн чухне Минин хăй хăюллă тата ăста полководец пулнине кăтартса панă.

Вунă уйăх хушшинче Минин, Пожарскипе пĕр пулса ĕçлесе, халăха ополченине пухнă, ăна хĕçпăшаллантарнă, çар ĕçне вĕрентнĕ, ополченипе Мускава пынă та ютçĕршыв интервенчĕсене хăваласа ярса, Россия столицине хăтарнă.

Хăйĕн историллĕ паттăр ĕçĕпе Минин халăхăн ирĕкне, вăл тăван çĕршыва хĕрӳллĕн юратнине, тăван çĕршыва ютçĕршывсенчи тăшмансенчен хăтарас ĕçре халăх мĕнпур йывăрлăхсене çĕнтерме хатĕррине кăтартса панă.

Козьма Минин 1616 çулти майăн 21-мĕшĕнче вилнĕ.

Халăх геройĕн, Чулхула çыннин — Козьма Мининăн ячĕ пирĕншĕн, совет çыннисемшĕн, пит те хаклă. Унăн ячĕ, паттăр совет халăхĕ хамăрăн ырă та илемлĕ тăван çĕршыва тăшмансенчен сыхлама яланах хатĕр тăнин символĕ пулса, халиччененех пурăнать тата яланах пурăнĕ.

В. КОСТЫЛЕВ.

Çĕртме сухи тăвасси

Кĕрхи тырăсем акмалли лаптăксене сухаласа çемçетесси вăл таса çĕртме сухи туни пулать. Çĕртме сухине тусан тăпрана çумкурăксенчен таса тата ытти культурăсем акмасăр тытса тăраççĕ.

Таса çĕртме сухисем икĕ тĕрлĕ: хура тата ирхи çĕртме сухисем пулаççĕ.

Кĕркунне хура çĕртме сухи тунă лаптăксене çуркунне çурхи тырăсем акас умĕн 2—3 хутчен сӳрелемелле. Кая юлса сӳрелесен тăпра вăйлăн типет, çавна пула кĕркунне тунă çĕртме сухи кирлĕ усă пама пултараймасть. Тăпран çиелти сийĕ тикĕс мар пулнă тата пирчĕнĕ пирки тăпрари нӳрлĕх питĕ хăвăрт типет. Çавăнпа та лаптăксене çуркунне уйхир ĕçне тытăнма май килнĕ чухнех сӳрелес пулать. Хура çĕртме сухи тунă вырăнта çуркунне (ир акакан çурхи тĕштырăсене аксан) тислĕк тăкса 13—15 сантиметр тарăнĕш сухаламалла, çавăн хыççăнах сӳрелемелле.

Çу вăхăтĕнче çĕртме сухи участокне çумкурăксен вăррисенчен тĕплĕн тасатмалла. Хура çĕртме сухи тунă вырăнта тăпра нӳрлĕ, кăпăшка тата ăшă пулать, çавна май çумкурăксен вăррисем хăвăрт шăтса тухаççĕ; тислĕк тăкса сухаланă хыççăн виçĕ эрне иртсен уйхире çумкурăксем шăтса ем-ешĕл ешĕрсе çитĕнме тытăнаççĕ.

Шăтса тухнă çумкурăксене çаплипех хăварсан, вĕсем тăпрана вăйлăн типĕтеççĕ тата сиенлекен хурт-кăпшанкăсемпе чирсене хӳтлесе тăраççĕ. Çавăнпа та çумкурăксем шăтса тухса ӳсме тытăнсанах ăшăх лущени тумалла. Лущени тунă хыççăн, çумкурăксен шăтса тухмасăр юлнă вăррисем шăтса тухаççĕ, вĕсене каллех тепĕр хут лущени тунипе пĕтереççĕ.

Çапла вара çу вăхăтĕнче хура çĕртме сухи участокне виçĕ хутран кая мар лущени тумалла, лущени тунă чухне кашнинчех тарăнăшне ӳстерсе пымалла. Тăпрана çаврса пăрахнипе тата тăпрана типĕтнипе çыхăнса тăракан, çанталăк уяр тăракан облаçсенче лущенине отваллă плугсемпе тăвас вырăнне нумай касăллă, анчах отвалĕсене илсе пăрахса ăшăх (5—6 сантиметр тарăнĕш) сухаламалла, е культиваторсемпе сухалас пулать. Лущени тата культиваци тунă хыççăнах пĕр хутчен сӳрелемелле.

Çĕртме сухине çакăн пек йĕркепе пăхса тăрсан, тăпра тĕрлĕрен çумкурăксен йышлă вăррисенчен тасалса çитет.

Тымар туналлă çумкурăксем, сăмахран, шурути, пиçен, горчак тата ытти çумкурăксем хунанă çĕртме сухи участокĕ çинче культиваци тăвассине ӳстермелле, ăна тăватă хутчен тумалла. Кун пек чухне малтанхи хут лущени тунă чухне тарăн (10—15 сантиметр) сухаламалла, ыттисене вара кашнинех ăшăхрах сухалама кирлĕ. Акас умĕн тăвакан культиваципе вăрлăхсене тăпрапа витĕнтерекен тарăнĕш чухлĕ çеç сухалас пулать.

Вăйлă çумăрсем пулнă хыççăн, çĕртме сухи лаптăкĕнче тăпран çиелти сийĕ хытса ларать, хытса ларнă сие пĕтерес тесен сӳрелемелле. Хытса ларнă сие ытлашши типсе кайма памалла мар, мĕншĕн тесен ун пек чух ăна çемçетме йывăр пулать.

Çуркунне тислĕк тăкнă пулсан, çу вăхăчĕ пĕтнĕ тĕле вăл çĕрсе çитет, çавăн чухне вара ăна сухаланă сийпе хутшăнтармалла. Çавна май çĕртме сухи лаптăкне тепĕр хут тарăнăн сухаламалла. Акас умĕн 2—3 эрне маларах тепĕр хут сухаламалла, мĕншĕн тесен вăрлăхсене акиччен тăпра пусăрăнма пултартăр. Анчах, çанталăк уяр тăракан районсенче—уяр тăнă çулсенче — тăпрари нӳрлĕхе сыхласа тăрас шутпа, тислĕк тăкса тăпрапа витĕнтернĕ пулсан та, çĕртме сухи участокне тепĕр хут сухалама кирлĕ мар, çумкурăксене пĕтерес тесе тăпрана çиелтен кăпăшкалатмалла.

Хура çĕртме сухи участокĕсене çапла пăхса тăрсан, вăрлăхсене акиччен тăпра нӳрлĕ, çумкурăксенчен таса, кăпăшка тăрать тата питательнăй япаласенчен пуян пулать. Таса, кăпăшка тăпра çу вăхăтĕнче лайăх вĕриленет. Температура пысăк пулнипе, тăпра нӳрлĕ тăнипе пула микроорганизмсем тăпрара хăвăрт çитĕнеççĕ, органикăллă япаласем çине тăрсах çĕреççĕ. Тăкса сухаласа пăрахнă тислĕк хăвăрт та лайăх çĕрет. Çавна пула çĕртме сухи лаптăкĕнче тăпрара тĕштырăсене çитĕнме кирлĕ питательнăй япаласем йышлăн пухăнаççĕ. Азот пухăннипе пĕр вăхăтрах ытти питательнăй япаласем те, сăмахран, фосфор кислоти те пухăнать.

Çапла вара эпир хура çĕртме сухи тунипе тăпрара пысăк тухăçлă тырпул туса илме кирлĕ условисем туса хуратпăр.

Практика çакна кăтартса парать: стахановецсем хура çĕртме сухи тунипе вăйлă тырпул туса илеççĕ. Акă темиçе пример: В С. Яковлев (Днепропетровск облаçĕнчи Буденный ячĕпе тăракан колхоз) хура çĕртме сухи çине тислĕк тăкса çемçетнĕ вырăнта кашни гектартан 43 центнер кĕрхи тулă туса илнĕ; В. С. Сидоров (Мускав облаçĕнчи Дмитровски районри «Победа» колхоз) хура çĕртме тунă участок çинче (кашни гектар çине 30 тонна тислĕк тăкнă) гектартан 47,6 центнер кĕрхи тулă пуçтарса илнĕ; С. Я. Демин (Горький облаçĕнчи Богородски районри «Советская деревня» колхоз) тислĕк тăкса хура çĕртме сухи тунă лаптăк çинче кашни гектартан 35 центнер кĕрхи тулă туса илнĕ.

Стахановла участоксем çинче ирхи çĕртме сухисем иккĕмĕш вырăн йышăннă. Сăмахран, В. М. Черепов (Донецк облаçĕнчи «Шахтер» тĕштырă совхозĕ) ирхи çĕртме сухи тунă 300 гектарлă лаптăк çинче кашни гектартан 32,6 центнер кĕрхи тулă туса илнĕ.

Ирхи çĕртме сухи ĕçĕ çуркуннерен пуçланать. хĕл вăхăтĕнче тислĕк тăкман пулсан, ăна çуркунне тăкмалла.

Çĕртме сухине сухалас умĕн хĕл вăхăтĕнче кăларнă тислĕке участок тăрăх пĕр тикĕс сапаласа сухаламалла. Çĕртме сухине тунă вăхăтра тислĕк кăларнă чухне, ăна уя кăларса пынă май çийĕнчех сапаласа сухалас пулать.

Çуркунне ирхи çĕртме сухи тăвас вăхăт уйрăмах пысăк вырăн йышăнса тăрать. Ирхи çĕртме сухине ир акăнакан тĕштырăсене аксанах тумалла. Çавăн пек чухне кăна ирхи çĕртме сухи колхозра культурăллă пулать. Çуркунне нӳрлĕ тăпрана сухалама çăмăл, тăпра лайăх вĕтелет, вăл кăпăшка, структурăллă пулать. Çавнашкалах çурхи кунсем шăрăх пулмаççĕ, çавăнпа тăпран çиелти сийне, çаврса пăрахнипе тăпра, çу вăхăтĕнче сухаланипе танлаштарсан, сахал типет.

Çĕртме сухине тарăн сухалаççĕ. Халиччен ăшăх сухаланă пулсан, вара çĕртме сухине тунă вăхăтра сухалакан сие тарăнлатаççĕ. Çĕртме тăвакан участок çине тислĕк тăкман чухне, сухаланă хыççăн йывăррăн ирĕлекен удобренисене, сăмахран, фосфорит çăнăхĕ, йӳçеклĕ тăпра çинче известь сапса тухма юрать. Çĕртме сухине тунă хыççăнах икĕ хутчен сӳрелемелле. Сӳрелеме кая юлсан, тăпрари нӳрлĕх вăйлăн типет. Çу вăхăтĕнче, çĕртме сухи участокĕ çинче çумкурăксем тухса пынă май, вĕсене тĕрлĕрен майсемпе пĕтерсе пымалла. Ирхи çĕртме сухине пăхса тăрас йĕрке тата ĕçсем хура çĕртме сухине пăхса тăракан йĕркесемпе ĕçсем пекех. Çу вăхăчĕ уяр тăрать пулсан, тăпран çиелти сийне кирлĕ чухне кăна çаврса пăрахма юрать. Ун пек чухне çĕртме сухи участокне нумай лемехлĕ плугсемпе лущени тăвас вырăнне культиваци, çĕртме сухи пĕтнĕ вăхăтра иккĕмĕш хут сухалас вырăнне ăшăх кăна лущени тумалла.

Академик В. П. МОСОЛОВ.

Шупашкарти шкулсенче вĕренекен отличниксем. **Укерчĕк çинче** (сылтăмран сулахаялла): Лида Сычева (6-мĕш №-лĕ шкул, 7-мĕш класс), Нина Никитина (1-мĕш №-лĕ шкул, 8-мĕш класс), Люся Бардышева (1-мĕш №-лĕ шкул, 7-мĕш «А» класс), Тамара Евлампьева (6-мĕш №-лĕ шкул, 7-мĕш класс), Галя Александрова (1-мĕш №-лĕ шкул, 7-мĕш «А» класс), Нина Акулова (6-мĕш №-лĕ шкул, 7-мĕш класс), Вадим Пельцих (6-мĕш №-лĕ шкул, 8-мĕш класс).

Г. Костин фото-ӳкерчĕкĕ.

Трахома чирĕ чакса пырать

КРАСНОАРМЕЙСКОЕ. Яманак ялсоветĕ ĕççыннисене трахома чирĕнчен сыватас ĕçре пысăк çитĕнӳсем турĕ. Ялсоветĕнчи трахомăпа чирленисен шучĕ чакса пырать. Унта трахработник пулса И. П. Орлов юлташ ĕçлет. Вăл хăйĕн ĕçне юратса туса пырать. Трахпункта пыракан çынсене ăшшăн кĕтсе илет, тивĕçлĕ пулăшу парать.

Орлов юлташ — районра чи лайăх ĕçлекен трахработниксенчен пĕри. Вăл трахомăпа кĕрешес ĕçре 1934 çултанпа ĕçлет. Çак вăхăт хушшинче пин çынна ытла трахомăран сыватнă.

Яманак ялсоветĕнче Орлов юлташа пурте хисеплеççĕ. Ялта пысăк авторитетпа усă курать. Ĕççыннисенчен хисеплĕ ят илесси ĕçлемесĕр пулман. Вăл Яманакра иккĕмĕш çул кăна ĕçлет пулин те, нумай çынна трахомăран сыватнă. Кăçалхи тăватă уйăх хушшинче 95 çынна трахомăран сыватнă.

Орлов юлташ шкул ачисем хушшинче трахома чирĕпе кĕрешес тĕлĕшпе тăрăшса ĕçлет. Шкула пырса вĕренекенсен куçĕсене тĕрĕслесе тăрать, трахомăпа чирленисене вăхăтра пулăшу парать. Халĕ шкулта пĕрремĕшпе иккĕмĕш стади трахома чирĕпе чирленисем пачах çук.

Допризывниксен куçĕсене пĕрмаях тĕрĕслет. Трахомăпа чирленисем пулсан вĕсене çийĕнчех тӳрлетме тăрăшать. Вăл хăй ĕçленĕ ялсенче пĕр допризывника та трахома чирĕпе призыва тăратман. Яланах допризывниксен куçне призывччен малтан сыватса çитернĕ.

Орлов юлташ ĕççыннисене трахомăран сыватнипе çеç чарăнса тăмасть, ытти чирсемпе те кĕрешет. Час-часах килĕрен тухса çӳрет, чирлĕ çынсем пулсан кирлĕ мерăсем йышăнать. Ĕççыннисем чирлесрен профилактикăллă ĕçсем туса ирттерет. Фермăсенче, бригадăсенче тата звеносенче те ăна час-часах курма пулать. Унта вăл калаçусем ирттерет, чирсенчен сыхланма вĕрентет.

Колхозниксене культурăллă пурăнма, чирсенчен сыхланма вĕрентес тата чирлĕ çынсене сыватма пулăшас пулсан ĕçе лайăх пĕлни кирлĕ. Орлов юлташ çакна аван ăнланса илнĕ. Вăл хăйĕн пĕлӳлĕхне ӳстерсех пырать. Орлов юлташăн хăйĕн библиотека пур, унта 100 кĕнеке ытла. «Фельдшер», «Советская медицина», «Хирург» ятлă журналсем тата хаçатсем çырăнса илет.

Парти историне тăрăшса вĕренет. Вăл «ВКП(б) историйĕн кĕске курсĕ» учебника хăй тĕллĕн вĕренсе пырать. Çавăн пекех Маркс, Энгельс, Ленин, Сталин произведенийĕсене вĕренет.

Орлов юлташ обществăллă ĕçсене те активлăн хутшăнать. Вăл ялти стена хаçачĕн редколлеги членĕ.

Районри сывлăх пайĕ Орлов юлташа канмалли çурта кайма путевка парса премилерĕ.

Врач П. АНДРЕЕВА.

Кружок руководителĕсен курсĕ

ÇĔРПУ. Кунта мартăн 26-мĕшĕнчен пуçласа районри колхозсенчи тата промысла артелĕсенчи хоркружок руководителĕсен курсĕ ĕçлет.

Икĕ уйăх хушши вĕреннĕ хыççăн, майăн 26-мĕшĕнче, колхозлă ялсенчи хоркружок руководителĕсем курсран вĕренсе тухаççĕ.

(Хамăр корр.).

Колхоза кĕреççĕ

ШАХАСАН. Малти Ăнтавăш ялсоветне кĕрекен Ворошилов ячĕпе тăракан колхоза 10 хуçалăх кĕчĕç.

М. КСЕНОФОНТОВ.

Вут-кăвартан сыхланма хатĕрленес пулать

ОКТЯБРЬСКОЕ. Районри колхозсем вут-кăвар тухасран сыхланас тĕлĕшпе тумалли ĕçсене пурнăçлама тытăнчĕç. Пушар дружинисем организацилеççĕ, инвентарьсене йĕркене кĕртеççĕ. Кугеево, Бичурино, Ĕмпĕрт, Çатракасси колхозĕсенче пушар сӳнтермелли насоссене юсаса хунă. Колхозниксем хăйсен килĕсем умне пичкесемпе шыв лартнă, кăмака мăрьисене тасатнă.

Чăрш-Туçари колхозра ĕçсем пачах урăхла. Пушар сӳнтермелли насоссем ĕçлемеççĕ, багорсем сапаланса выртаççĕ. Пушар дружини ĕçлемест. Иртнĕ çулта дружина начальникĕ пулса Е. Антонов ĕçленĕ, кăçал кам ĕçлесси паллă мар.

Хутор-Шĕнерти «Венера» колхозра та вут-кăвартан сыхланас тĕлĕшпе çителĕксĕр ĕçлеççĕ. Колхозра пушар сӳнтермелли насос çук.

Ф. НИКОЛАЕВ.

Ачасен театрĕ Вăрнарта

Çак кунсенче Шупашкарти ачасен театрĕн коллективĕ пилĕк кун хушши Вăрнарта пулчĕ. Вĕсем «Овод», «Пионерская застава», «Дочурки», «Кукша Иван» тата «Ивашкина воля» пьесăсене лартса пачĕç.

Спектакльсене поселокри ĕççыннисем çеç те мар, тата колхозсенчен, шкулсенчен килсе куракансем те нумай пулчĕç. Уравăш, Хапăс, Кĕçĕн Кипек, Кушлавăш шкулĕсенчен спектакльсене курма 600 çын ытла килчĕç.

Театр артисчĕсем Р. Ананьева, П. Овчинников, М. Николаева, А. Маштанова, В. Федоров, И. Бородин, А. Ионов, Д. Смирнов юлташсем хăйсен пултарулăхне лайăх кăтартса пачĕç.

В. ЦЫПЛЕНКОВ.

Сад-пахчи ĕрчетеççĕ

ÇĔРПУ. Чурачăкри вăтам шкулта вĕренекенсем сад-пахчи ĕрчетме тытăнчĕç. Шкул участокĕ çине 200 тĕп улмуççи лартса хăварчĕç. Лартнă йывăççене выльăхсем пырса сиенлесрен шкул пахчи йĕри-тавра тытнă картана юсанă. Йывăççене астуса тăма уйрăм вĕренекенсем çумне çирĕплетнĕ.

Ф. КИРИЛЛОВ.

Районри пищекомбинат

Столовăйра брага, морс сутаççĕ. Вĕсене Пумпур ячĕпе тăракан районри пищекомбинат туса кăларать. Вăл пĕрремĕш кварталта пахча-çимĕçсем типĕтсе хатĕрленĕ. Хăйĕн пĕрремĕш кварталти программине, туса кăларнă пĕтĕм продукцисене пĕрле илсен, 112 процент, апрель уйăхĕнчи плана 100,3 процент тултарнă. Уйрăм ассортиментсем тăрăх сăра, брага, морс туса кăларас плана кашни уйăхрах тултарса çитереймест.

Май уйăхĕнче пищекомбинатăн 20.000 литр брага тата квас туса кăлармалла. Ăна валли ЧАССР Апат-çимĕç промышленность наркомачĕ 4 центнер чĕртавар уйăрса панă. Унран 320 килограмм салат тухать, унтан 3250 литр брага тухма пултарать. Ку салатран йăлтах хлебнăй квас тăвас пулсан, вăл 10000 литр тухать. Çапла вара май уйăхĕнчи плана тултарма пĕтĕмпе комбината 910 килограмм салат кирлĕ пулать.

Мĕнле пулать вара вăл: планне Наркомпищепром парать, вăл плана тултарма кирлĕ чухлĕ чĕртавар уйăрса памасть? Тен, вырăнти ресурссемпе усă курма май пур? Çаксем пирки нихăш те тарăннăн шухăшласа пăхмаççĕ. Наркомпищепром план ярса парать те рĕмĕр, отчетсем ыйтать; районри совет исполкомĕ плана мĕнле тултарса пынине тĕрĕслет. План тулаймасть, чĕртавар çитеймест пулсан — ун пирки никам та нимĕн те шарламасть.

Пищекомбинат туса кăларнă брагăпа морса халĕ пĕр Элĕкри столовăйра кăна сутаççĕ. Çакăн пирки те пĕр кун хушшинче туса кăларнă продукци виçтăвата куна çитет. Вăл брагăпа морса ытти сельпосем урлă сутас ĕçе организацилеме пулать. Уншăн нихăш те тăрăшмаççĕ.

Январь уйăхĕнче пищекомбинат 3,5 тонна çĕрулми типĕтнĕ тата кĕркунне типĕтни 1,1 тонна пур. Çаксене райсоюз февралĕн 13-мĕшĕнче 17.111 тенкĕ счет тӳлесе илнĕ. Унтанпа вĕсене пищекомбинатăн столовăйĕнчен тиесе кайман. Ун вырăнне райсоюз председателĕ А. Ермолаев пищекомбинат дирекцине çакăн пек хут çырса янă (тӳрлетмесĕр пичетлетпĕр):

«Дирекцию Аликовской райпищекомбинату.

Аликовский райпотребсоюзом оплаченные товары сушоные овощи по счету № 6 от 13-II 41 г. от получение отказываем. Реализуйте по совему усмотрению.

18-IV—41 г.

Пред. прав. райсоюза А. Ермолаев.»

Райсоюзра ĕçлекенсем пищекомбинатра ĕçлекенсене тĕл пулсан халĕ те çапла йăлăнаççĕ:

— Каймасть вăл тавар. Хăвăрах ăна урăх çĕре сутăр. Хамăр тӳленĕ укçана хальтерех каялла тавăрса парăр,—теççĕ.

Çавнашкалах пищекомбинат иртнĕ кĕркунне пахча-çимĕçсем 33 катка тăварланă. Райсоюз ăна та хĕл вăхăтĕнче унтах шăнтса усранă. Халĕ те унта 6 катка хăяр ларать, вăл шăнса пăсăлнипе юрăхсăра тухнă.

Пищекомбинат аван ĕçлеме пултарать. Унăн кăçал çырла-çимĕç шывĕсем пăчăртаса кăларакан çĕнĕ цех ĕçлеме тытăнмалла. Çуртне илсе, турттарса килсе хатĕрленĕ, ăна вырнаçтарса лартмалла. Вăл цеха тума 19 пин тенкĕ пăхнă.

Пищекомбинат ĕçĕ ăнса тата вăл хăйĕн программине тултарса пытăр тесен, туса кăларнă продукцисене çийĕнчех вырнаçтарса пымалла. Унпа пĕрлех ăна вырăнтах чĕртавар тупса хатĕрлеме партипе советăн вырăнти организацийĕсен куллен пулăшса пымалла.

Элĕк. **(Хамăр корр.).**

Пионерсен лагерĕ уçăлас умĕн

ÇĔМĔРЛЕ. (**«Чăваш Коммуни» корр.**). Июнĕн 6-мĕшĕнче пионерсен районри лагерĕ ĕçлеме пуçлать. Хальхи вăхăтра ăна уçма хатĕрленнĕ май юлашки ĕçсем пыраççĕ.

Лагерь илемлĕ вырăнта — Сăрă шывĕн хĕрринче, вăрманта пулать. Ун таврашĕнче илемлĕ йывăç-курăксем ӳсеççĕ, унтах волейболла, баскетболла т. ыт. вăййăсене вылямалли площадка пур. Çитес вăхăтрах йĕри-тавра карта тытса çавăрăнмалла.

Лагерьте пĕтĕмпе пĕр старший вожатăй, 3 преподаватель, отрядăн вожатăйсем 3 тата медсестра пулмалла. Паянхи куна вĕсене тупса çитернĕ темелле. Лагерь начальникĕ Петров юлташ каланă тăрăх, халь завхозпа медсестра кăна çитмест. Вĕсем çинчен те ыйтăва çитес кунсенчех татаççĕ.

— Кăçал лагерьте виçĕ сменăра 360 ача пулмалла. Анчах эпир куна сахал тесе шутлатпăр, çавăнпа 500 ачана яхăн кантарма пăхатпăр. Условисем кирлĕ чухлех пур пирĕн,—тет лагерь начальникĕ Петров юлташ.

Çурçулхи производствăллă программăна срокчен тултарассишĕн

ВКП(б) Пĕтĕм Союзри XVIII конференцийĕ йышăннă решенисене пурнăçа кĕртсе пырса, пирĕн Чăваш республикинчи чылай предприятисем пĕтĕм тĕнчери ĕççыннисен чаплă уявне — Майăн 1-мĕшне производствăллă пысăк çитĕнӳсем тунипе кĕтсе илчĕç. Уява хатĕрленнĕ май предприятисенче, промартельсенче, колхозсенче социализмлă ăмăрту вăйланнăçемĕн вăйланчĕ, ĕççыннисен производствăллă активлăхĕ çĕкленчĕ. Заводсенче, фабрикăсенче цехпа цех, сменăпа смена, уйрăм рабочисем, инженерсем, техниксем пĕрпĕринпе социализмла ăмăртса ĕçлерĕç. Çак ăмăртăва малалла татах та ытларах вăйлатса пымалла.

Апрель уйăхĕнче чылай предприятисем пысăк çитĕнӳсем турĕç. Улатăрти паровозсем юсакан заводри рабочисем планран ирттерсе 2 паровоз юсаса кăларма обязательство илнĕччĕ. Çак обязательствăна завод коллективĕ пурнăçланă. Апрель уйăхĕнчи плана завод 112,3 процент тултарчĕ. Çĕмĕрле комбиначĕ (директорĕ Егоров юлташ) 116,3 процент, Çĕмĕрлери экстракт тăвакан «Большевик» завод (директорĕ Шустин юлташ) — 107,8 процент, Сĕнтĕрвăрринчи спирт завочĕ (директорĕ Гагарин юлташ) — 113,2 процент, Етĕрнери спиртзавод (директорĕ Комаров юлташ) — 107,2 процент, Сĕнтĕрвăрринчи судоверфь (директорĕ Жилочкин юлташ) — 114,4 процент, Улатăрти гармоньсем тăвакан фабрика (директорĕ Дембицкий юлташ) — 108,7, Куславкка комбиначĕ (директорĕ Артемьев юлташ)—108,2 процент тултарчĕç. Апрельри плана ытлашшипех тултарнă предприятисем сахал мар.

Апрель уйăхĕнче пирĕн республикăри государство промышленноçĕ, иртнĕ çулти апрель уйăхĕпе танлаштарсан, 20,4 процент ытларах продукци туса кăларчĕ. Уйрăм предприятисем, пĕлтĕрхи апрель уйăхĕпе танлаштарсан, продукци икĕ хут нумайрах туса кăларчĕç: акă, Етĕрнери спиртзавод — 212,5 процент, маслопром тресчĕ—223,7 процент, Чăвашлесзаг тресчĕ — 211,7 процент, районри апат-çимĕç промышленноçĕ — 259,8 процент.

Пĕтĕмпе илсен, промкоопераци промышленноçĕ те апрельри плана 108 процент ытла тултарчĕ, иртнĕ çултипе танлаштарсан, 23,3 процент ытларах продукци туса кăларчĕ. Чăвашдревпромсоюз апрельри плана — 121,1, Коопинсоюз — 119,2, Швейпромсоюз — 109 процент тултарнă. Швейпромсоюзăн 32 промартель, вĕсенчен 4 артель кăна хăйсен планне тултарайман. Чăвашпромсоюз системине кĕрекен промартельсенчен февраль уйăхĕнчи плана 13 артель тултарнă пулсан, апрель уйăхĕнче 20 артель тултарнă. Чылай предприятисемпе промартельсем куллен кирлĕ таварсем туса кăларас тĕлĕшпе те лайăх ĕçлерĕç. Улатăрти «14 лет Октября» промартель (председателĕ Казаков юлташ) куллен кирлĕ таварсем туса кăларас плана 129,3 процент, Канашри «Авангард» промартель (председателĕ Герасимов юлташ)—158,8, Шупашкарти «Авторемонт» артель — 141,9 процент тултарнă.

Анчах пирĕн республикăра кая юлса пыракан предприятисемпе промартельсем те сахал мар. Канашри вагонсем юсакан завод коллективĕ май уявне чысласа Улатăрти паровозсем юсакан завод коллективĕпе социализмлă ăмăртăва тухрĕ. Вагонсем юсакан заводри рабочисем апрельре планран ирттерсе çĕнĕ 10 платформа тума обязательство илнĕччĕ. Çак обязательствăна завод коллективĕ пурнăçа кĕртрĕ. Анчах, пĕтĕмĕшпе илсен, завод апрельри плана 85,3 проц. кăна тултарнă.

Кунта талăклăх çирĕп график тăрăх ĕçлесси йăлана кĕрсе çитмен-ха.

Шупашкарти предприятисен директорĕсем — тир-сăран комбиначĕн директорĕ Семченко юлташ, макарон фабрикин — Мокеев юлташ, эрех завочĕн — Кокарев юлташ электростанци электроэнерги çителĕклĕ паманни лайăх ĕçлеме чăрмантарать, тетчĕç. Иртнĕ уйăхсенче çак предприятисене электроэнерги çителĕклĕ парса пынă. Апла пулин те макарон фабрики плана 64,9 процент, эрех завочĕ — 69,7 процент, тир-сăран комбиначĕ — 80,1 процент кăна тултарнă.

Макарон фабрики хăйĕн продукцине ещĕксем çук пирки суту-илӳ организацисене сутаймасăр тăнă. Ещĕксем тума хăми те, пăтисем те пулнă, анчах Мокеев юлташ çак ĕçе йĕркелемен. Туса кăларнă продукцине сутайман пирки, фабрика укçа-тенкĕ енчен йывăрлăхра пулнă.

Кожкомбинатăн плана тултарса пыма пур условисем те çителĕклĕ, анчах хăшпĕр кунсенче кăна вăл плана тултарнă. Комбинатра ĕçлекен рабочисенчен чылайĕшĕ, вĕсене ĕçре лайăх пулăшса пыман тата кăтартса паман пирки, е ĕçе тĕрĕс организацилемен пирки, нормăсене тултараймаççĕ. Цехсем хушшинче килĕшӳллĕх сахал. Партиллĕ-массăллă ĕç кунта çителĕксĕр. Отчетпа суйлав пухăвĕ пуçламĕш парторганизаци секретарĕн Бызов юлташăн ĕçне çителĕксĕр тесе хак панă.

Етĕрнери çу çапакан завод япăх ĕçлени çинчен хаçатсем çинче те, парти активĕн пухăвĕнче те сахал мар каланă. Анчах завод директорĕ Васильев юлташ çитменлĕхсене пĕтерессишĕн большевикла кĕрешни курăнмасть. Апрельти плана 70,7 процент çеç тултарнă. Ку заводра е вут-шанкă çителĕксĕр, е кантăрпа йĕтĕн вăрри çитмест т. ыт. те. Складра чĕртавар çук пирки апрелĕн 29—30-мĕшĕсенче завод ĕçлемен. Пĕлтĕр те кунта чĕртавар пулман пиркиех май уйăхчен пĕрре те ĕçлемен. Кăçал заводăн чĕртавар нумай, анчах вăл Çĕмĕрлере выртать. Васильев юлташ ăна çуна çулĕпе турттарса килме тăрăшман. Пуçламĕш парторганизацин секретарĕ Гагарин юлташ производствăри çитменлĕхсене пĕтерессишĕн сахал кĕрешнĕ, çавăнпа та унăн ĕçне отчетпа суйлав пухăвĕнче çителĕксĕр тесе йышăннă, ăна парторганизаци секретарьне çĕнĕрен суйламан.

Апат-çимĕç промышленноçĕн Халăх Комиссариатĕнчен ку заводра Крючковпа Калинкина юлташсем те пулнă, инженерсем те кая-кая килнĕ, анчах ĕçсем малалла мар, каялла кайса пыраççĕ. Завод 400 пин тенкĕлĕх ытла убыток чăтнă. ВКП(б) Етĕрне райкомĕпе райсовет исполкомĕ те ку завод çине çителĕклĕ çавăрăнса пăхмаççĕ, ăна прорывран кăларассишĕн çине тăрса ĕçлемеççĕ, пулăшмаççĕ.

Март уйăхĕнче Буинскри сланец рудникĕ плана 97 процент тултарнăччĕ, апрельри плана вара татах та сахалтарах—66,7 процент кăна тултарнă. Апрелĕн 22-мĕшĕнчен пуçласа уйăх пĕтичченех сланец кăларман. Рудник управляющийĕ Юрьев юлташ плана тултарса пыма çителĕклĕ условисем туман-ха. ВКП(б) Обкомĕн парторгĕ Бодров юлташ та производствăри кăлтăксене пĕтерессишĕн çителĕклĕ кĕрешмест.

Предприятисем плана тултарманни пуринчен малтан директорсем, управляющисем, пуçламĕш парторганизацисен секретарĕсем çителĕксĕр ĕçленинчен килет. Çитменлĕхсене мĕнле майсемпе пĕтерсе пымаллине ВКП(б) Пĕтĕм Союзри XVIII конференцийĕ лайăх кăтартса пачĕ. Конференци йышăннă решенисене пурнăçа большевикла кĕртсе пырас пулать.

Кая юлса пыракан предприятисенче лайăх ĕçлекен стахановецсем сахал мар. Анчах вĕсен опычĕсемпе çителĕклĕ усă курмаççĕ, ытти рабочисене вĕсем пек ĕçлеме вĕрентмеççĕ. Предприятисенчи çитменлĕхсене пĕтерес ĕçре профсоюз организацисем пысăк вырăн йышăнса тăмалла. Халăх хуçалăхĕн 1941 çулти планне тултарас тĕлĕшпе профсоюз организацисен мĕнле ĕçлемелли çинчен ВЦСПС XI-мĕш пленумĕ сӳтсе-явса, решенисем йышăнчĕ. Кашни завком, фабком çав решенисене пурнăçа кĕртсе пырса, профсоюз членĕсен предприятисенчи çитменлĕхсене пĕтерме, плана кунран-кун, пур цехсем тăрăх та тултарса пыма мобилизацилемелле. Çитменлĕхсене пĕтерес ĕçре производствăллă канашлусем пысăк вырăн йышăнса тăраççĕ, анчах чылай предприятисенче вĕсене сайра-хутра çеç пухаççĕ, канашлусенче йышăннă решенисене пурнăçа кĕртессишĕн çителĕклĕ кĕрешмеççĕ.

«Ĕçукçи тĕлĕшĕнче рабочисене ĕç тăрăх, ертсе пырас ĕçри работниксене премиллĕ система тăрăх тата квалификациллĕ ĕçшĕн квалификацисĕр ĕçрен нумайрах тӳлесе, **лайăх ĕçлекенсене материально хавхалантарса пырас принципа çирĕппĕн тата çине тăрса пурнăçа кĕртсе пымалла**»,—тенĕ Маленков юлташ ВКП(б) XVIII конференцийĕнче. Çак принципа пур çĕрте те пурнăçласа пымаççĕ-ха. Канашри вагонсем юсакан заводра складран цеха тимĕр-тăмăр йăтса пыракансем—Андреев март уйăхĕнче 808 тенкĕ «ĕçлесе» илнĕ, Люкшин—689 тенкĕ. Çав вăхăтрах тимрĕç цехĕнче ĕçлекен стахановец Семенов юлташ, уйăхри нормăна 231 процент тултарнăскер, 619 тенкĕ ĕçлесе илнĕ. Паллах, квалификацисĕр ĕçре ĕçлекенсем тĕрлĕ ултавлă мелсемпе анчах ун чухлĕ ĕçукçи илме пултарнă. Мĕнле майпа улталаса пынă-ха? Документсем тăрăх, урапа цехĕнчен 61 тĕнĕл йăтса куçарнă, рабочи карточкăсем тăрăх—125. Требованисем тăрăх, складран 98.950 килограмм полосаллă тимĕр йăтса куçарнă, рабочи карточкăсем тăрăх—172.210 килограмм, е 73.260 килограмм ытларах. Анчах çав ытлашши тимĕр çинчен цехра нимĕнле документ та çук. Çакăн пек примерсем ытти предприятисенче те пулма пултараççĕ.

Хăшпĕр предприятисенче е уйрăм цехсенче ĕç нормисем кивелнĕ, пĕчĕккĕ, нормăсене опытпа статистика кăтартнă тăрăх йышăннă. Опытпа статистика кăтартса панă нормăсем тĕрĕс мар, вĕсене час-часах куçпа пăхса, çеç, е оборудованисем чăнахах мĕн чухлĕ продукци туса кăларма пултарнине шута илмесĕр тунă. Кивелнĕ, пĕчĕккĕ нормăсем ĕç тухăçне хăпартма, плана тултарма чăрмантарса тăраççĕ, çавăнпа та вĕсене пăхса тухас пулать.

Иккĕмĕш кварталта промышленность умĕнче питĕ пысăк задачăсем тăраççĕ. Строительство ĕçĕ анлăн сарăлса пымалла. Строительство материалĕсем (кирпĕч, известь т. ыт. те) тăвакан предприятисемпе промартельсем ĕçлеме тытăнчĕç. Апат-çимĕç промышленноçĕн те ĕç калăпĕшĕ ӳсет.

Дзержинский ячĕпе тăракан завод коллективĕ хура металлургире ĕçлекен мĕнпур рабочисене, инженерно-техническии работниксене тата служащисене çурçул планне срокчен тултарассишĕн кĕрешме чĕнчĕ. Çак чĕнĕве хура металлургире ĕçлекенсем кăна мар, пĕтĕм çĕршыври рабочисем, инженерно-техническии работниксем тата служащисем хапăл туса кĕтсе илчĕç. Пирĕн республикăри предприятисенче те, сăмахран, Улатăрти паровозсем юсакан завод коллективĕ, дзержинецсен чĕнĕвне ырласа, çурçул планне срокчен тултарассишĕн кĕрешĕве тухрĕ.

Çак кĕрешĕве республикăри пур предприятисенче те анлăн пуçарса пымалла. Кăçалхи пирвайхи тăватă уйăхри плана тултарайман предприятисемпе промартельсен ĕçри çитменлĕхсене пĕтерессишĕн хастарлăн кĕрешмелле. Çурçул планне тултарайман пĕр предприяти те ан пултăр, плана хисеп енчен те, пахалăх тĕлĕшĕнчен те срокчен тата ытлашшипех тултармалла.

Д. Д-н.

ФЗО ШКУЛĔНЧЕН ВĔРЕНТСЕ КĂЛАРМАЛЛИ ИСПЫТАНИСЕМ

Слесарьсене аттестаци пама тытăннă

КАНАШ, майăн 20-мĕш. (Телефонпа). Вагонсем юсакан заводри ФЗО шкулĕнче вĕренекенсем пысăк хастарлăхпа испытанисем параççĕ. Ĕнер тимĕрçĕсем испытани витĕр тухрĕç. Пулас тимĕрçĕсем хăйсен ĕçне лайăх вĕренсе çитнĕ. Вĕсем çитес кунсенче производствăра хăйсем тĕллĕн ĕçлеме тытăнаççĕ.

Тимĕрçĕсен группинче 30 çын вĕреннĕ. Вĕсенчен «отлично» паллăпа — 12 çын, «лайăх» паллăпа — 12 çын вĕренсе тухма тивĕçлĕ пулнă. Испытани комиссийĕ нумайĕшне пысăк разрядсем памалла тунă.

Вĕренекенсем хăйсен ĕçне юратаççĕ. Вĕсем шкула вĕренме киличчен, колхозра ĕçленĕ чухнех тимĕрç пулма ĕмĕтленнĕ. Çамрăксен кĕтнĕ ĕмĕчĕ çитрĕ. Кĕске вăхăт хушшинче колхоз çамрăкĕсем фабрикăсемпе заводсенче ĕçлеме кирлĕ пысăк квалификациллĕ рабочисем пулчĕç.

Тимĕрçĕсен группинче вĕренекенсенчен Д. Краснов яланах аван паллăсемпе вĕренсе пынă. Вăл тимĕрç ĕçне пĕчĕкренех юратнă, шкулта та тăрăшса вĕреннĕ. Испытани вăхăтĕнче тимĕртен тума панă сăнавлă ĕçе халичченхинчен те пысăк пахалăхпа тунă. Испытани комиссийĕ Краснов ĕçне «отлично» хак пачĕ.

Жарков, Гусев, Рожаев юлташсем те вĕренӳре малта пынă, хăйсен ĕçне лайăх пĕлеççĕ. Шкултан «отлично» паллăпа вĕренсе тухма тивĕçлĕ пулчĕç.

ФЗО шкулĕнче испытанисем çитес кунсенчех вĕçленеççĕ. Паян слесарьсен группине аттестаци пама тытăннă.

Испытанисене пысăк пахалăхпа вĕçлеме тăрăшаççĕ

Куславккари ФЗО шкулĕнче рамщиксен группи испытани пама тытăннă. Майăн 20-мĕшĕнче 6 çын испытани витĕр тухнă. Вĕсем пурте испытанисене «отлично» тата «лайăх» паллăсемпе панă. Испытанисем паракан вĕренекенсене уйрăм сменăсем çумне çирĕплетнĕ. Вĕсем кашниех хăйсен сменинче пысăк пахалăхпа ĕçлеме хатĕр тăраççĕ.

Рамщиксенчен испытанине пирвай Павел Александров панă. Комисси унăн ĕçне ырланă, отлично хак панă. Александров вĕренекен мастер А. Михеев ертсе пыракан группăра чи лайăх вĕренекенсенчен пĕри пулнă, ăна 8-мĕш разряд панă.

Александров юлташ хыççăн М. Дмитриев, Колесников, А. Васильев т. ыт. юлташсем те хăма çуракан машина çинче ĕçлеме вĕренсе çитнине кăтартрĕç. Вĕсем машина çине пăчкăсене те хăйсемех лартса вырнаçтарнă. Комисси çак вĕренекенсене 6-мĕшпе 7-мĕш разряд памалла тунă.

Шкулта испытанисем паракансене пулăшса пыраççĕ. Кашни кунах ĕç хыççăн консультацисем ирттереççĕ. Кая юлса пыракансене отличниксем çумне çирĕплетнĕ. Группăсенче политинформацисем пулаççĕ. Унта испытанире малти вырăна тухнă вĕренекенсен опычĕсем çинчен каласа параççĕ. Политинформацисене производство ыйтăвĕсемпе çыхăнтарса ирттерни испытанисене пысăк пахалăхпа вĕçлеме пулăшать.

Испытани вĕçлениччен шутлă кунсем юлчĕç. Çак кунсенчех ФЗО шкулĕнчен пысăк квалификаци илнĕ рабочисем вĕренсе тухаççĕ. Шкулта вĕренекенсем инçетри предприятисенче ĕçлеме кайма ирĕк пама ыйтаççĕ. Вĕсем хăйсен мастерĕсене производствăра ĕçлеме вĕрентнĕшĕн тав тăваççĕ.

Куславккари ФЗО шкулĕнче мастер А. Михеев юлташ лайăх ĕçленине палăртма юрать. Унăн группинче вĕренекенсенчен 8-мĕш разрядпа вĕренсе тухма тивĕçлĕ пулнисем те пур.

8-мĕш разрядпа вĕренсе тухрĕ

КУСЛАВККА. Комбинатри ФЗО шкулĕнче вĕренекенсем испытанисене «отлично» паллăпа вĕçлессишĕн пĕр-пĕринпе ăмăртса ĕçлеççĕ. Рамщиксен группинче Павел Александров малти вырăна тухрĕ. Вăл испытанине «отлично» паллăпа вĕçлерĕ.

Александров пирĕн шкула килсенех «отлично» паллăпа вĕренме обязательство илнĕччĕ. Вăл хăйĕн сăмахне ĕçре те кăтартрĕ, пирвайхи кунсенчен пуçласах отлично паллăсемпе вĕренсе пычĕ, ĕç нормине ирттерсе тултарнă.

Испытани вăхăтĕнче пулас рамщик йывăç çурма тата станок çине пăчкăсем лартса вырнаçтарма аван вĕренсе çитнине кăтартрĕ. Вăл хăй тĕллĕнех ĕçлеме пултарать.

Шкула килсен эпир унтан хăш группăра вĕренме килĕшни çинчен ыйтнăччĕ. Вăл ун чухне рамщик пулма ĕмĕтленетĕп, — тенĕччĕ. Чăнах та, унăн ĕмĕчĕ пурнăçа кĕчĕ. Халь вăл рамщик ятне илчĕ, шкултан 8-мĕш разрядпа вĕренсе тухрĕ.

В. СУРИКОВ.

Куславккари ФЗО шкулĕн директорĕ.

Ĕç вăйĕсен резервисен Главнăй Управленийĕнче

Ĕç вăйĕсен резервисен Главнăй Управленине хулари тата ялти çамрăксем ФЗО шкулĕсене илме ыйтса çырнă заявленисем пыма пуçланă. Çакна май Ĕç вăйĕсен резервисен Главнăй Управленийĕ çапла ăнлантарса парать: 6 уйăх вĕренмелли ФЗО шкулĕсене арçын ачасене вĕренме илмелли призыв (мобилизаци) кăçалхи июнĕн 5-мĕшпе 20-мĕш хушшинче пулса иртет. Призыва ĕççынни депутачĕсен районсенчи, хуласенчи Совечĕсен призыв комиссийĕсем ирттереççĕ. ФЗО шкулĕсене харпăрхăй ирĕкĕпе вĕренме кĕме шутлакан арçын ачасем вĕренме илме ыйтса çырнă заявленисене халех ĕнтĕ хăйсем пурăнакан районри, хулари ĕççынни депутачĕсен Совечĕсен призыв комиссийĕсене пама пултараççĕ. (ТАСС).

Пĕтĕм Союзри ялхуçалăх выставкинчи концертсем

Пĕтĕм Союзри ялхуçалăх выставкинче зонăсемпе отраçлĕсен павильонĕсем уçăлнипе пĕр вăхăтрах выставкăри театрсем, кино, цирк тата эстрадăсем хăйсен сезонне пуçлаççĕ. Вĕсене кашни кунах 20 пин çын ытла пырса курма пулать.

Концертсемпе спектакльсене совет искусствин мастерĕсем, чи лайăх музыка, хореографи тата эстрада коллективĕсем хутшăнаççĕ. Вĕсем хушшинче — ССР Союзĕн Пысăк Театрĕн балечĕ, красноармеецсен хĕрлĕ ялавлă юрăпа ташă ансамблĕ, Пятницкий ячĕпе тăракан хор. Çавăн пекех музыкантсен тĕнчери тата Пĕтĕм Союзри конкурсĕсен лауреачĕсем те концертсем параççĕ.

Искусствăсен мастерĕсемпе колхозниксен вечерĕсем-тĕлпулăвĕсем 20 яхăн пулаççĕ. Халăх артисчĕсем, искусствăн тава тивĕçлĕ деятелĕсем, Мускаври тата периферири театрсен представителĕсем творчествăллă рапортсем параççĕ.

ЕВРОПĂРИ, АФРИКĂРИ ТАТА АЗИРИ ВĂРÇĂ

(Вăрçă ĕçĕсен дневникĕ)

Англипе Германи хушшинчи фронтра авиаци кăштах активлăх кăтартни палăрать. Майăн 18-мĕш ыран тенĕ чух çĕрле, тесе пĕлтернĕ Германи командованийĕн сводкинче, Германи самолечĕсем Кăнтăр тата Кăнтăр-Хĕвелтухăç Англири тĕмисçе порт çине пырса бомбăсем пăрахнă. Майăн 18-мĕшĕнче тата майăн 19-мĕш ыран тенĕ чух çĕрле Германин сывлăшри вăйĕсем пуринчен ытларах Англи сывăхĕнче тата Атлантика океанĕн çурçĕр пайĕнче Англи суднисем çине пыра-пыра тапăннă.

Майăн 18-мĕш ыран тенĕ чух çĕрле Англи авиацийĕ Кельн çине çĕнĕрен пырса тапăннă. Рейтер агентстви пĕлтернĕ тăрăх, хула çине фугаслă тата вут чĕртекен бомбăсем нумай пăрахнă. Кунсăр пуçне, Англи самолечĕсем, Роттердамри, Булоньри доксем тата Франципе Голландин оккупациленĕ территорийĕсенчи ытти объектсем çине бомбăсем пăрахнă.

Майăн 19-мĕш ыран тенĕ чух çĕрле Англи бомбардировщикĕсем Кильри судостроительнăй верфьсем çине пырса тапăннă. Çавăн пекех Эмден çине те бомбăсем пăрахнă. Англин тинĕс самолечĕсем Шербургри доксене атакăланă.

* * *

Çурçĕр Африкăра, Тобрукпа Соллум районĕнче, разведка тăвакан чаçсен ĕçĕсем палăраççĕ. Вăтаçĕр тинĕс бассейнĕнчи фронтăн пур участокĕсенче те вăрçă вăрçакан енсен авиацийĕ çапăçусене активлăн хутшăнать. Германи самолечĕсем, тесе паллă тунă Германи командованийĕн сводкинче, майăн 18-мĕшĕнче Крит утравĕ çине пырса тапăннă. Англин Суда бухтинче тăракан суднисем тата аэродромсем çине бомбăсем пăрахнă. Итали авиацийĕн соединенийĕсем, тесе каланă Итали командованийĕн сводкинче, Тобрук бази çине, çавăн пекех оборона сооруженийĕсем, Соллумран хĕвелтухăç енчи зонăра пĕр çĕре пухăнса тăнă войскăсем тата автомашинăсем çине бомбăсем пăрахнă. Суэц каналĕн зони çине те пырса тапăннă. Англи бомбардировщикĕсем, тесе кăтартса панă Англи командованийĕн коммюникинче, Бенгази, Дерна, Эль-Газала Барку çине çĕнĕрен пырса бомбăсем пăрахнă, çавăн пекех тата Тобрукпа Барди хушшинчи çул çинче противникăн транспортлă пысăк колонни çине пулеметсенчен пенĕ. Сывлăшран пырса тапăннипе çав çул тăрăх çӳресси пĕтĕмĕшпех чарăнсаларнă. Грецире нимĕçсем оккупациленĕ территорири аэродромсем çине те бомбăсем пăрахнă.

Хĕвелтухăç Африкăра, Абиссинире, Англи чаçĕсем, Амба-Алагăна (Адуаран 130 километр кăнтăр-хĕвелтухăç еннелле) йĕритавра хупăрласа илнĕ хыççăн, унта Итали гарнизонне парăнтарнă. Итали командованийĕн сводкинче каланă тăрăх, Итали войскисемпе пĕрле Италин Абиссинири войскисен командующине тата Италин Хĕвелтухăç Африкăри вице-корольне Аоста герцога та тыткăна илнĕ. Рейтер агентствин даннăйĕсем тăрăх, Амба-Алага районĕнче Италия войскăсем 7 пин çын таран пухса тăратнă. Амба-Алагăна туртса илнĕ хыççăн Абиссинире итальянецсен икĕ центр çеç — Гондар (çурçĕр-хĕвелтухăçĕнче) тата Аддис-Абебăран кăнтăр енчи кӳлĕсен районĕ çеç юлнă, унта итальянецсем англичансене çав-çавах хирĕç тăраççĕ-ха.

* * *

Иракра, Англи авиацийĕ Иракри тата Сирири аэродромсем çине пыра-пыра бомбăсем пăрахнă. Юнайтед пресс агентствин Каирти корреспонденчĕ пĕлтернĕ тăрăх, Англи авиацийĕ Мосулри аэродромра Германи самолечĕсем çине пулеметсенчен пенĕ. Англин Çывăхри Хĕвелтухăçĕнчи сывлăш вăйĕсен командованийĕн коммюникинче пĕлтернĕ тăрăх, Англин тинĕс авиацийĕ Амарти нефтехранилищĕсем тата Рашидри (Багдад çывăхĕнче) аэродром çине бомбăсем пăрахнă. Ирак авиацийĕ Синельдибан аэродромĕ, çавăн пекех Рутба форчĕн районĕнче англичансен бронетанковăй чаçĕсем çине бомбăсем пăрахнă.

Майăн 19-мĕш (ТАСС)

„Хорватсен никама пăхăнман государствине“ туни

Югославире вăрçă ĕçĕсем пĕтнĕ хыççăнах Хорвати территорийĕнче «хорватсен никама пăхăнман государствине» тунă. Çак государствăн центрĕ — Загреб хули. Государство пуçлăхĕ тата премьер министр пулма хорватсен паллă националистне Анте Павелича лартнă.

Нумай пулмасть Хорватире çĕршыва ертсе пырассинче король пуçпулса тăмалли çинчен декрет пичетлесе кăларнă. Рима пырса çитнĕ Павелич Савойя династине Хорвати коронине йышăнма сĕнӳ панă.

Стефани агентстви пĕлтернĕ тăрăх, Итали королĕ Хорвати коронине Сполето герцога пама килĕшни çинчен пĕлтернĕ. (ТАСС).

КĔСКЕН

▲ США Англине табак пысăк хисеппе яма килĕшнĕ, вăл хисеп Англи халăхĕн ыйтăвне пĕтĕмĕшпех тивĕçтермелле.

▲ Неаполри суд (Италия) çăнăх тавраш, çу тата супăнь кăштах пытарса усранăшăн çичĕ çынна тĕрмене хупмалла тата штраф тӳлеттермелле тунă. Италири Феррора ятлă тепĕр хулара аш-какайпа спекуляци тунăшăн тата сутма чарнă кунсенче сутнăшăн виçĕ торговеца суда панă.

▲ Пирл-Харборта (Гавайи утравĕсенче) тинĕс-çар бази, аэродром тата вăрçăн ытти сооруженийĕсене тунă çĕрте ĕçлекенсем, пурĕ 16 пин çынна яхăн, ĕçлеме чарăннă. Рабочисем ĕç укçине ӳстерме тата ĕç условийĕсене лайăхлатма ыйтаççĕ.

Италипе Хорватия тунă килĕшӳ

Стефани агентстви пĕлтернĕ тăрăх, Муссолинипе Павелич Римра Хорвати тата Итали хушшинчи чиккĕсем çинчен тунă килĕшĕве, çавăн пекех вăрçăпа çыхăнса тăракан ыйтусем тăрăх тата «гарантисем тата пĕр-пĕринпе килĕштерсе пурăнасси çинчен» тунă договорсене алă пусса çирĕплетнĕ.

Чикĕсем çинчен тунă килĕшӳре Далмацин пĕр пайĕ Италине куçмаллине палăртнă. Çак территорине Цара, Шибеник, Трогир тата Сплит хулисем ларакан анлă вырăн, çавăн пекех Далмет çыранĕ çывăхĕнчи утравсем пурте пекех кĕреççĕ. Кунсăр пуçне тата Каттароран Черногори чиккине çити выртакан область пĕтĕмпех Италине куçать.

«Гарантисем тата пĕр-пĕринпе килĕштерсе пурăнасси çинчен» тунă договор тăрăх, Италия хăйĕн çине Хорвати территорин пĕр пĕтĕмлĕхне гарантилессине илнĕ, Хорвати правительстви вара Италин гарантийĕпе çыхăнса тăман нимĕнле обязательствăсене те хăй çине илес марри çинчен сăмах панă.

Вăрçăпа çыхăнса тăракан ыйтусем тăрăх тунă договорта Хорвати правительстви Адриатика тинĕсĕ çыранĕнче вăрçăра усă курма юрăхлă нимĕнле çар укрепленийĕсемпе сооруженисем те тата оперативлă базăсем, предприятисем е складсем çĕр çинче те, тинĕсре те, авиаци енĕпе те тума пултарайманнине кăтартса панă. Çакăнпа пĕрлех Хорвати правительстви, вăл «полици тата таможеннăй службăсем валли ятарласа уйрăм суднăсем тытса тăнисĕр пуçне, урăх нимĕнле тинĕс-çар флочĕ те тытса тăма шухăшламасть» тесе пĕлтернĕ.

Çак килĕшӳ тăрăх, Итали правительствине Хорвати территорийĕ урлă хĕçпăшаллă вăйсене каçарса яма право панă. (ТАСС).

◆

2200 çын ытла курнă

Чăвашсен Государство Академи театрĕн вырăс коллективĕ лартса паракан спектакльсене Çĕмĕрлери ĕççыннисем пысăккăн хаклаççĕ. Малтанхи икĕ кунĕнче «Неравный брак» постановкăна 800 çын ытла пăхнă. Виççĕмĕшпе тăваттăмĕш кунĕсенче «Мачеха» спектакле лартнă. Кунсăр пуçне тата иртнĕ канмалли кун «Мачеха» постановкăна кăнтăрла лартса панă.

Çапла вара «Неравный брак» тата «Мачеха» постановкăсене пĕтĕмпе 2200 çын ытла курнă. Уйрăмăнах артистсенчен Праудин юлташ пысăк авторитетпа усă курать. Вăл малтанхи пьесăра Зайчик ролĕнче, иккĕмĕшĕнче доктор ролĕнче вылярĕ.

Çĕмĕрле. **(Хамăр корр.).**

Лекци

Паян, майăн 21-мĕшĕнче, ВКП(б) Шупашкар горкомĕн парткабинетĕнче ВКП(б) историйĕ çинчен вулакан лекцисен циклне итлекенсем валли **«Партин 1912 çулта Прагăра пулса иртнĕ конференцийĕ. Большевиксем хăйне уйрăм марксистла партие йĕркеленни»** темăпа тӳлевлĕ лекци пулать. Лектор—**Д. Ф. Андреев** юлташ.

Лекци каçхине 8 сехетре пуçланать.

ПАРТКАБИНЕТ.

СИРИЯ

(Справка)

Сирия — арабсен пысăк мар государстви. Вăл Çывăхри Хĕвелтухăç центрĕнче; çурçĕр енче Турципе, кăнтăр енче Палестинăпа тата Трансиорданипе, хĕвелтухăç енче Иракпа чиккĕллĕ, хĕвеланăç енче — Вăтаçĕрти тинĕс.

Сирия йышăнса тăракан лаптăк 150 пин тăваткăл километр; унта 3.600 пин çын пурăнать. Сирире пуринчен ытла арабсем, унтан — туркменсем, курдсем, армянсем, еврейсем т. ыт. те пурăнаççĕ. Сирин хĕвелтухăç пайĕ пушхир, унта 500 пин çынна яхăн бедуинсем вырăнтан вырăна куçса çӳресе пурăнаççĕ.

Администрацилĕх енĕпе Сирия çакăн пек пайланса тăрать: тĕп Сирия, Ливан тата автономлă облаçсем — Латакия тата Джебель-Друз. Сирири пысăкрах хуласем çаксем: Дамаск — çĕршывăн административлă центрĕ, унта 250.000 çын пурăнать, порт Бейрут — Ливанăн тĕп хули (162.000 çын), Алеппо (262.000 çын) — пысăк вырăнта тăракан чугунçул узелĕ, вăл Сирине Мосулпа (Ирак) тата Турципе çыхăнтарса тăрать, порт Триполи (37.000 çын), Хомс (53.000 çын), Хама (40.000 çын).

Сирире мусульман халăхĕ 1.514.800 çын пурăнать. Христиансем унта 505.000 çын шутланаççĕ.

Сирия — аграрлă çĕршыв. Çĕрĕн вунă пайĕнчен сакăр пайĕ яхăнах шултра помещиксен тата вырăнти колониальнăй чиновниксен аллинче тăрать. Çĕршыври акма юрăхлă çĕрĕн чылай пайĕ çинче тулă тата урпа акаççĕ; çак культурăсемсĕр пуçне, сириецсем мамăк, сĕлĕ, табак акаççĕ. Выльăх-чĕрлĕх ĕрчетесси вăйлă аталаннă: 1937 çулти даннăйсем тăрăх, çак çĕршывра 2.274 пин сурăх, 1.760 пин качака, мăйракаллă шултра выльăхсем 375.000 пуç тата 242.000 верблюд пулнă.

Сирире çакăн пек промышленноçсем кăна пур: çăнăх авăртаканни, ӳсен-тăран çăвĕсем кăлараканни, супăнь тата пурçăн тăваканни. Сирия ютçĕршывсене выльăх-чĕрлĕх продукчĕсем, фруктсем, пахча-çимĕçсем, пурçăн ярса тăрать, ютçĕршывсенчен — металран тунă япаласем, машинăсем, çĕрмамăкĕ, тканьсем, химикалисем кӳрсе килет.

Чугунçулсем Сирире чылай тунă. Сирири пушхир урлă Бейрута Багдадпа çыхăнтарса тăракан автомагистраль иртет.

Сирири чугунçулсем çинче, коммунальнăй тата ытти предприятисенче французсен капиталĕ пуçпулса тăрать. Сирире çавăн пекех тата итальянецсен «банко ди Рома» ĕçлет, унăн отделенийĕсем Алеппора, Бейрутра, Дамаскра, Хамара, Хатассире, Триполире пур. 1939 çулти сентябрьте, вăрçă пуçланнă хыççăн, Франци влаçĕсем çав банкăн отделенийĕсене пурне те хупнă пулнă, Франция поражени тӳснĕ хыççăн тин вĕсене çĕнĕрен уçнă.

Тĕнчери пĕрремĕш вăрçăччен Сирия Оттомански империн (Турцин) пайĕ пулнă. Вăрçă хыççăн вăл, Лига нацин мандачĕ тăрăх, мандатлă территори шутланса, Франци сумне куçнă. Сирири нациллĕ движени хĕснипе, Франци 1936 çулта Сирине хăйне уйрăм çĕршыв пулма ирĕк парасси çинчен сăмах памалла килнĕ, анчах çавна пурнăçа кĕртмен.

Сирире политикăллă вăйлă организаци пур, вăл «Национальная коалиция» ятлă. Çак организацин пуçĕнче Чауки Куатлы тăрать. Ку коалицине «Национальный блок», «Лига национального возрождения» ятлă организацисем тата Сирири çамрăксен организацийĕ кĕреççĕ.

Франци генералĕ Денц Сирипе Ливанăн верховнăй комиссарĕ пулса тăрать. 1930 çулта йышăннă, 1939 çулти июлĕн 10-мĕшĕччен вăйра пулнă конституци тăрăх, Сирия — парламентлă республика. Законсем кăларакан власть депутатсен палатин аллинче тăрать; исполнительнăй влаçăн пуçлăхĕ—президент, ăна депутатсен палати вăрттăн сасăласа суйлать. Государство устройстви Ливанра та, автономлă облаçсенче — Латакире тата Джебель-Друзра та çавнашкал майлах. Исполнительнăй власть пĕтĕмпех губернаторсен аллинче тăрать, вĕсене верховнăй комиссар уйăрса лартать, вĕсем çав верховнăй комиссар умĕнче кăна ответ тытаççĕ.

Сирин парламентне салатса янă тата 1930 çулти конституцине пăрахăça кăларнă хыççăн, урăхла каласан, 1939 çулти июлĕн 10-мĕш хыççăн, Сирине директори тытса тăнă, директори пуçĕнче верховнăй комиссар тăнă. 1941 çулти мартра Сирире пĕтĕм нациллĕ пĕтĕмĕшлĕ стачка пулса иртнĕ, демонстрацисемпе митингсене сириецсем çĕршер пин çын хутшăннă. Çакăн хыççăн Франци влаçĕсен уступкăсем туса, Сири правительствине туса хумалла килнĕ. Генерал Денц апрель пуçламăшĕнче Сирин çĕнĕ правительствин пуçлăхĕ пулма Халед Азема уйăрса лартнă, унчченхи вăхăтра вăл промышленнăй палата председателĕ пулнă.

Швейцарири «Сюисс» хасат пĕлтернĕ тăрăх, Сирире хальхи вăхăтра Франци çарĕ 30—60 пин çын шутланать. Вĕсем пуринчен ытла — колониллĕ войскăсем, мĕншĕн тесен Франци салтакĕсен чылай пысăк пайне иртнĕ çулта Францине илсе кайнă. (ТАСС).

КАЗАНСКИЙ ИНСТИТУТ
ИНЖЕНЕРОВ КОММУНАЛЬНОГО СТРОИТЕЛЬСТВА
об'являет осенний прием студентов на 1 курс
1941—42 учебного года.

Институт готовит инженеров-строителей на факультетах:

1. Промышленного и гражданского строительства.
2. Городских путей сообщения.

Принимаются лица, имеющие законченное среднее образование. Отличники средних школ принимаются без испытаний.

Срок обучения 4 года 10 месяцев.

Прием заявлений с 20 июня до 1 августа с приложением:
а) автобиографии,
б) трех фотокарточек (снимки без головных уборов, размером 3×4 см.),
в) справки об отношении к воинской обязанности,
г) паспорт пред'является при личной явке.

Приемные испытания с 1 по 22 августа по следующим предметам:
1) математика,
2) физика,
3) русский язык и литература,
4) иностранный язык,
5) черчение и рисование.

Отличники средних школ и лица, показавшие в результате приемных испытаний отличные успехи, обеспечиваются стипендией.

Одновременно производится прием на заочное отделение.

Заявления направлять по адресу: гор. Казань, ул. Карла Маркса, дом № 70, Приемная комиссия, директору КИИКС'а.

3—2 ДИРЕКЦИЯ.

УПРАВЛЕНИЕ ПО ДЕЛАМ ИСКУССТВ
ПРИ СНК ЧУВАШСКОЙ АССР
ОБ'ЯВЛЯЕТ ДОПОЛНИТЕЛЬНЫЙ ПРИЕМ
В ЧУВАШСКУЮ ТЕАТРАЛЬНУЮ СТУДИЮ
МОСКОВСКОГО ГОСУДАРСТВЕННОГО ИНСТИТУТА
ТЕАТРАЛЬНОГО ИСКУССТВА им. А. В. ЛУНАЧАРСКОГО

Студия готовит актеров для Чувашского Академического театра

Срок обучения 5 лет. Принимаются лица в возрасте от 17 до 30 лет имеющие среднее образование, хорошо владеющие чувашским языком.

Прием заявлений по 1 августа 1941 года.

К заявлению должны быть приложены: 1) автобиография, 2) документ об образовании, 3) справка об отношении к воинской обязанности, 4) три фотографических карточки, 5) справка о состоянии здоровья, 6) справка о рождении. Паспорт предъявляется при личной явке.

Начало испытаний 10 августа 1941 года.

Все поступающие должны иметь приготовленными для чтения наизусть: отрывок прозы, басню, стихотворение и самостоятельно сделанный отрывок роли из пьесы (по собственному выбору), уметь выполнить сценический этюд на заданную тему.

Все принятые в студию освобождаются от оплаты за обучение и обеспечиваются стипендией и общежитием.

Прием заявлений в Управлении по делам искусств: гор. Чебоксары, Дом Советов, тел. № 2—42.

Управление по делам искусств при СНК ЧАССР.

ЧЕБОКСАРСКАЯ ФАРМАЦЕВТИЧЕСКАЯ ШКОЛА
НАРКОМЗДРАВА РСФСР
ОБ'ЯВЛЯЕТ ПРИЕМ УЧАЩИХСЯ НА 1-й КУРС
1941-42 УЧЕБНОГО ГОДА.

Школа готовит аптечных работников с законченным средним фармацевтическим образованием—помощников провизора, для работы в аптеках, аптечных учреждениях и предприятиях в должностях: ассистента, рецептора и управляющего аптекой.

СРОК ОБУЧЕНИЯ 3-х ГОДИЧНЫЙ.

В школу принимаются лица обоего пола в возрасте от 15 до 35 лет, окончившие семь классов средней школы и отвечающие по состоянию здоровья установленным требованиям.

Все поступающие подвергаются обязательным приемным испытаниям по математике (арифметике, алгебре, геометрии), русскому языку и родному языку, неорганической химии и Конституции СССР.

Прием заявлений производится в канцелярии школы или почтой с 1-го июня по 10-е августа 1941 г.

Приемные испытания с -го по 20-е августа.

Начало занятий 1-го сентября 1941 г.

Заявления подаются на имя директора школы с приложением следующих документов (в подлинниках):
а) Автобиография.
б) Свидетельство об окончании неполной средней школы.
в) Свидетельство о рождении.
г) Удостоверение государственного лечебного учреждения о том, что поступающий не страдает болезнями, препятствующими поступлению в средние медицинские школы.
д) Две фотографических карточки с собственноручной подписью на них, заверенной учреждением.

Допущенные к испытаниям будут вызваны на испытания специальным извещением школы. При явке на испытания нужно иметь паспорт.

БЕЗ ИСПЫТАНИЙ В ШКОЛУ ПРИНИМАЮТСЯ:
1) Окончившие полную среднюю школу (десятилетку).
2) Окончившие семилетку по основным предметам, кроме рисования, черчения, пения и физкультуры—на отлично.

Отличники НСШ, а также учащиеся, выдержавшие приемные испытания по 2/3 предметов на отлично и 1/3 на хорошо—с 1 сентября зачисляются на стипендию.

Принятые в школу обеспечиваются общежитием и постельными принадлежностями.

АДРЕС ШКОЛЫ: г. Чебоксары, ул. Ленина, пос. Волгостроя, Фармшкола. Для ответов должны быть вложены в конверт почтовые марки на 60 к.

ДИРЕКЦИЯ.

УПРАВЛЕНИЕ КИНОФИКАЦИИ при СНК ЧУВАШСКОЙ АССР
ПРОИЗВОДИТ НАБОР КУРСАНТОВ
НА БОЛХОВСКИЕ КУРСЫ
МЕХАНИКОВ ЗВУКОВОГО КИНО

На курсы принимаются лица обоего пола в возрасте не ниже 16 лет с образованием не ниже 7 классов.

К заявлению следует приложить документы:
1. Свидетельство об образовании,
2. Свидетельство о рождении,
3. Свидетельство здоровья,
4. Справки о служебном стаже и с последнего места работы,
5. Командировочное удостоверение от районных и районных отделов кинофикации.
6. Две фотокарточки,
7. Автобиографию.
8. Паспорт и военный билет (предъявляется лично при явке на курсы).

Срок обучения на курсах 7 месяцев. Начало занятий 20 июня с. г.

Лица, принятые на курсы, обеспечиваются стипендией в размере 120 руб. в месяц и общежитием.

Все лица, поступающие на курсы, подвергаются приемным испытаниям в объеме 7-ми летки по математике, физике, русскому языку и по Конституции СССР.

Заявления с документами направлять по адресу: г. Чебоксары, ул. Ленина, дом № 2, Управлению Кинофикации при СНК ЧАССР. Тел. № 4—89, отдел кадров.

Управление Кинофикации при Совнаркоме ЧАССР.

2—1

Ответлă редактор В. Я. ЯКОВЛЕВ.

РЕДАКЦИ АДРЕСĔ: г. Чебоксары, ул. Володарского, 5, Дом печати. ТЕЛЕФОНСЕМ: редакторăн — 0—67, редактор заместителĕн — 3—97, редакци секретарĕн — 4—40, пропаганда пайĕн — 4—97, парти пурнăç пайĕн — 7—97, экономика пайĕн — 0—88, çырусемпе рабселькорсен пайĕн — 2—30, «Ĕçхĕрарăмĕ» журналăн — 6—23, «Ленин çулĕпе» журналăн — 0—85, издательство конторин — 0—23.

НТ 2384. Гор. Чебоксары, типография № 1 Управления издательств и полиграфии при СНК ЧАССР, Заказ № 260. Ф. 6. 58 84 п. л.